

Säästötoimet, oikeudet ja demokratia

Guida per organizzazioni sindacali

l'Emploi et la Solid
ON à l'Austéri

etui.

Säästötoimet, oikeudet ja demokratia

Guida per organizzazioni sindacali

2014

european trade union institute

Hakemisto:

Esipuhe	7
Koulutuspaketin käyttöä koskeva metodologinen huomautus ammattiyhdistysten kouluttajille	9
Koulutussuunnitelma	13
Kaksipäiväinen koulutusohjelma	15
Osallistujien alustava työ:	17
tehtävälomake 1: Alustava työ 19	
1. Introduzione	23
2. Talouskriisi ja säästöpolitiikat Euroopassa:	25
3. Kriisi ja työlainsäädännön uudistukset	35
tehtävälomake 2: Kriisi ja työlainsäädännön uudistukset	
4. Talouskriisi ja palkat	49
5. Säästöpolitiikat: ammattiyhdistysten vastaukset kansallisessa mittakaavassa	57
tehtävälomake 3: Säästöpolitiikat: ammattiyhdistysten kansallinen toiminta	61
6. Säästöpolitiikat: eurooppalainen toiminta	63
tehtävälomake 4: Säästöpolitiikat: ammattiyhdistysten eurooppalainen toiminta – euroopan sosiaalinen sopimus	73
7. Kurssin arviointi	75
Liitteet	77

Esipuhe

Ulisses Garrido

Johtaja – Koulutusosasto

ETUI

Tämä koulutuspaketti liittyy hankkeeseen ”Säästötoimet, oikeudet ja demokratia: sosiaalisen sopimuksen tarve Euroopassa”, ja sen on toteuttanut Euroopan ammattiyhdistysinstituutin koulutusosasto yhteistyössä Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY) kanssa Euroopan komission taloudellisella tuella. Se julkaistaan useilla kielillä, ja se on valmis käytettäväksi maksutta ammattiyhdistysten koulutuksissa kaikkialla Euroopassa.

Säästötoimenpiteitä ja poikkeussääntöjä toteuttavissa yhteiskunnissa on tehty työlainsäädäntöön ja työntekijöiden oikeuksiin muutoksia ilman työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua. Nämä muutokset vaarantavat demokratian ja ovat uhka eurooppalaiselle hankkeelle. Tätä taustaa vasten koulutusosasto aikoo kehittää koulutusvälineen, johon tämä koulutuspaketti kuuluu. Se on suunnattu kansallisille ammattiyhdistysten toimijoille, joilla on pysyviä vastuutehtäviä omissa organisaatioissaan. Kyseessä on koulutusrakenne, jonka jäsenjärjestöt panevat täytäntöön Euroopan tasolla.

Koulutusaloitteen tavoitteena on analysoida maiden tämänhetkistä tilannetta, säästöpolitiikan vaikutuksia työntekijöiden oikeuksiin ja eurooppalaisessa ammattiyhdistysliikkeessä käytävää keskustelua eurooppalaisista arvoista. Väline auttaa ammattiyhdistysliikettä puolustamaan demokratiaa ja edistämään sosiaalista sopimusta Euroopan unionille erityisen kriittisen ja jopa vaarallisen kauden aikana.

Säästötoimia ja niiden seurauksia käsittelevä ammattiyhdistysten koulustoiminta on enemmän kuin tarpeellinen. Tarvittavan koordinoitun eurooppalaisen ammattiyhdistysstrategian määrittämistä, laatimista ja täytäntöönpanoa voidaan tukea merkittävästi jäsenjärjestöjen yhteisillä koulustoimilla. Näin voidaan esittää ammattiyhdistysliikkeen yhteinen näkökulma yhteistä etua koskevaan kysymykseen ja edistää ratkaisevasti yhteisen ratkaisun löytämistä Euroopassa.

Koulutuksen näkökulmasta koulutuspaketti suunniteltiin tuomaan eurooppalaista lisäarvoa jäsenjärjestöjen kehittämään ammattiyhdistyskoulutukseen, ja se sisältää yhteisen eurooppalaisen metodologian ja eri koulutusosastoille yhdenmukaisen lähestymistavan, joiden pohjalta käsitellään tätä eurooppalaisille ammattiyhdistyksille strategisesti tärkeää aihetta.

Edessäsi oleva koulutusväline on kehys, jota on tarkoitus muokata kansallisen ammattiyhdistystilanteen, kohderyhmän ja kansallisten ammattiyhdistysten koulutuskäytäntöjen erityispiirteiden mukaisesti. Kurssin täytäntöönpanosta vastaava kouluttaja muokkaa materiaalia järjestönsä erityispiirteitä ja koulutustarpeita vastaavasti ja hyödyntää omaa koulutuskokemustaan viestin välittämiseksi ja koulutustavoitteen saavuttamiseksi.

Kiitokset koulutuspaketin toteuttamisesta:

Haluamme kiittää työryhmää, johon kuuluivat Alina Caia, CNSLR-FRATIA, Isabelle Ourny, ÖGB, Christos Triantafillou, INE-GSEE, ja Antoine Cochet, sekä Madridissa 18.–19. marraskuuta 2013 järjestetyn kouluttajakoulutuksen osallistujia.

Koulutuspaketin käyttöä koskeva metodologinen huomautus ammattiyhdistysten kouluttajille

Tätä koulutuspakettia on tarkoitus käyttää opetusvälineenä, jonka avulla kansallisten ammattiyhdistysten kouluttajat voivat kehittää vastaavanlaista toimintaa säästötoimia koskevasta aiheesta ja joka siten tuo lisäarvoa kaikkiin kansallisiin lähestymistapoihin.

Paketti on jäsenlty erityisesti vastaamaan jäsenjärjestöjen koulutustarpeisiin riippumatta siitä, minkälaista koulutuksellista lähestymistapaa käytetään. Se sisältää keskeisiä osia, joiden pohjalta ammattiyhdistysten kouluttajat voivat kehittää kurseja omissa maissaan:

- Aiheen esittely sekä sen merkitys eurooppalaisen ammattiyhdistyspolitiikan näkökulmasta
- Koulutuspakettia koskevia yleisiä ohjeita ja suosituksia sen käytöstä kansallisille ammattiyhdistysten kouluttajille
- Kansallisella tasolla järjestettävän kurssin opetuksen suunnittelu seuraavalla tavalla jäsenltyinä:
 - kouluttajille suunnattu koulutusjakso
 - tietoa aiheesta
 - menetelmäehdotuksia kouluttajille
 - osallistujille jaettava koulutusmateriaali
- Liite: aiheeseen liittyviä resursseja

Paketin tieto-osassa esitetään keskeiset näkökohdat eurooppalaisen ammattiyhdistysliikkeen näkökulmasta aiheeseen ”säästötoimet, oikeudet ja demokratia – sosiaalisen sopimuksen tarve Euroopassa” ja määritetään se suhteessa EAY:n jäseninä olevien eri ammattiyhdistysten vastaaviin kansallisiin tilanteisiin, toimiin ja asemaan. Tieto-osaa voidaan luonnollisesti muokata kansallisen tilanteen ja pakettia käyttävän ammattiyhdistyksen näkökulman mukaisesti. Kuten aihe itsessään edellyttää, tärkeää on säilyttää eurooppalainen näkökulma, koska keskeisenä tavoitteena on vastata kysymyksiin loogisella ja johdonmukaisella tavalla ammattiyhdistysnäkökulmasta kaikkien jäsenjärjestöjen tasolla.

Koulutusvälineessä esitetty menetelmäsuunnitelma sisältää ohjeita ja perusteltuja yleisiä suosituksia, ja sitä on sen vuoksi käytettävä sellaisenaan. Ehdotetussa menetelmärakenteessa esitetään kansallisille kouluttajille koulutusvälineitä ja tietoja, joita he tarvitsevat kurssin järjestämiseksi. Ehdotettuja koulutustekniikoita voidaan vapaasti muokata koulutustaitojen, kohderyhmän ominaispiirteiden ja asianomaisen ammattiyhdistyksen erityisolosuhteiden mukaisesti. Paketti täyttää aikuiskoulutuksen periaatteiden ja ETUIn valitseman koulutuksellisen lähestymistavan mukaiset koulutustekniset vaatimukset, joissa otetaan huomioon menetelmän aktiivisuus, työskentely osallistujien kokemusten pohjalta, muokkaamismahdollisuudet, joustavuus, tietojen ja taitojen siirrettävyys sekä monikulttuurinen ulottuvuus. Ne kaikki on koottu yleiseen, monitahoiseen ja kumulatiiviseen eurooppalaiseen kehykseen, joka kattaa keskeiset yhteiskunnalliset aiheet, kuten oikeudet ja demokratian Euroopassa, sosiaalisessa sopimuksessa edellytetyllä tavalla.

Pakettiin sisältyy standardikursseja ja jäseneltyjä toimia, joilla vastataan järjestöjen määrittelemiін tarpeisiin ja joiden pohjalta koulutusohjelmat toteutetaan kussakin maassa.

Paketin koulutusmateriaali perustuu myös ETUIn kokemukseen eurooppalaisesta ammattiyhdistyskoulutuksesta ja suositusta lähestymistavasta, jossa osallistuja ja hänen (yleinen tai aihekohtainen) kokemuksensa ovat keskeisellä sijalla ja jossa taataan, että kurssin aihe tukee aktiivisesti koulutusprosessia.

ETUI on valinnut aktiivisen menetelmän, ja koulutuspaketti sisältää toimia, jotka perustuvat osallistujien kokemukseen ja joissa osallistujien omia aiheeseen liittyviä tietoja, taitoja ja kokemuksia käytetään panoksena ryhmätöissä tai yhteistilaisuuksien keskusteluissa.

Annettavien tehtävien selkeyden varmistamiseksi pakettiin sisältyy toimintatiedotteiksi kutsuttua aineistoa, joka jaetaan osallistujille ennen työtä. Toimintatiedotteet sisältävät kaikki tiedot, joita osallistujat tarvitsevat tehtävien suorittamisessa: toiminnan tavoite (miksi), suoritettava työ (mitä), odotettu tulos (miten), käytettävät resurssit (minkä avulla) ja ajankohta (milloin). Osallistujat käyttävät aineistoa välineenä, joka auttaa heitä tarvittaessa käsittelemään tehtävää ja arvioimaan sitä, millä tavoin osallistuja kehittyy joko yksin tai työparinsa kanssa tai työryhmänä.

Toiminnan suunnittelu perustuu toimintatapaan, jossa uudet koulutuskokemukset yhdistetään henkilökohtaisen pohdinnan kautta aihetta koskeviin henkilökohtaisiin kokemuksiin. Aiheesta keskustellaan sen jälkeen pienissä tai keskisuurissa ryhmissä, joissa pyritään erityisesti jakamaan henkilökohtaisia näkemyksiä ja kokoamaan niistä yhteinen raportti. Yhteiskeskusteluissa esitetään päätelmiä, jotka kouluttajat viimeistelevät koottuaan yhteen ryhmätöistä saatavat palautteet, huomautukset ja täydennykset.

Kansallisten kouluttajien tehtävänä on valita menetelmät, joiden avulla tietosisältöä välitetään ja sisällytetään järjestöjen koulutusjaksoihin, ja he valit-

sevat mahdollisimman sopivat tekniikat kunkin kohderyhmän ja ammattiyhdistyksen ominaispiirteiden pohjalta. Menetelmäksi voidaan valita PPT-esitys ja interaktiivinen selvitys, jossa käytetään fläppitaulua, ja siinä on otettava huomioon oppimisprosessin ominaispiirteet, ryhmän ominaispiirteet ja kouluttajan koulutustapa.

Tässä oppaassa esitetyn sisällön muokkaaminen on osa kurssin valmistelutyötä ja yksi kouluttajien tehtävistä, vaikka sisällön laatinut asiantuntijaryhmä ja eurokouluttajat ovatkin työssään varmistaneet paitsi tieto-osan tieteellisen laadun ja koulutuksellisen arvon, myös ammattiyhdistysliikkeeseen liittyvän sisällön ja strategiat.

Kansalliset kouluttajat välittävät liitteeseen sisältyvän koulutus- ja tietoaineiston osallistujille, ja sitä voidaan sellaisenaan muokata koulutusajan ja paikan mukaisesti ennen sen kopioimista.

Ryhmän fasilitointia koskevat tekniikat sekä kurssin avaaminen ja päättäminen tarjoavat kouluttajille tilaisuuden osoittaa koulutustaitonsa ottaen huomioon koulutuksen vaatimukset ja järjestöjen ammattiyhdistyskulttuurin. ETUI esittää suosituksia monikulttuurisesta näkökulmasta ja eurooppalaisen ammattiyhdistyskoulutuksen kannalta ja tarjoaa siten yhtenäisen kuvan Euroopan ammattiyhdistyskoulutuksesta, sen erityisistä organisaatioon ja kulttuuriin liittyvistä ominaispiirteistä sekä kaikista koulutukseen kohdistuvista vaikutuksista eri maissa.

Arviointi jakautuu kahteen osa-alueeseen: osallistujien arviointiin ja koulutuksen arviointiin. Osallistujien arviointi jakautuu kolmeen osaan: aluarviointi (alustava työ), koulutuksen arviointi (kansallisten kouluttajien kokemukseensa ja koulutuksellisen lähestymistavan pohjalta suorittama jatkuva arviointi) sekä summatiivinen arviointi (suunnitelman laatiminen järjestöille suunnatuista ehdotuksista).

Koulutuksen arvioinnissa käsitellään lyhyen aikavälin vaikutuksia osallistujien koulutuksen lopussa tekemän arvioinnin pohjalta. Sen jälkeen kurssin järjestäneet ammattiyhdistyksen kouluttajat tekevät arvioinnin koulutuksellisesta näkökulmasta. Pitkän aikavälin vaikutuksia arvioidaan jäsenjärjestöissä, jotka järjestävät kurssin kansallisella tasolla.

Kansallisen ammattiyhdistyksen kouluttajat valmistautuvat kurssin järjestämiseen kouluttajakoulutuksessa, ja sen jälkeen he saavat tukea ETUIlta kurssin täytäntöönpanossa kansallisella tasolla.

ETUI toivoo saavansa palautetta jäsenjärjestöiltä ja kansallisilta kouluttajilta voidakseen muokata opasta niin, että se vastaa mahdollisimman hyvin jäsenjärjestöjen sekä kansallisella tasolla toimivien ammattiyhdistyskouluttajien todellisia koulutustarpeita. Näin voidaan saavuttaa yhteinen näkemys säästötoimista, oikeuksista ja demokratiasta Euroopassa.

Koulutussuunnitelma

Säästötoimet, oikeudet ja demokratia: sosiaalisen sopimuksen tarve Euroopassa

Kurssin koulutus- tavoitteet

1. Analysoidaan säästöpolitiikkoja ja/tai kansallista uudistusohjelmaa
2. Lisätään tietoisuutta sovelletun politiikan (jyrkkä politiikka ja työsuhteiden ja työlainsäädännön voimakkaat muutokset) vaikutuksista työntekijöihin ja ammattiyhdistyksiin sekä arvioidaan näitä vaikutuksia
3. Nimetään palkkaneuvottelujen ongelmat ja haasteet sekä tarkastellaan palkkojen viimeaikaista kehitystä.
4. Analysoidaan kansallisten ammattiyhdistysten vastauksia säästöpolitiikkaan ja työsuhteiden voimakkaisiin muutoksiin.
5. Esitetään yhteenveto Euroopan ammattiyhdistysliikkeen säästöpolitiikkaa ja eurooppalaista hallintotapaa koskevista keskusteluista ja kannanotoista.
6. Keskustellaan kansallisen ja eurooppalaisen tason ratkaisuja koskevista aloitteista ja vaihtoehtoisista lähestymistavoista, kuten EAY:n sosiaalisesta sopimuksesta.

Kohderyhmä

Ammattiyhdistysten henkilöstö

Koulutuksen kesto

Kaksi päivää (12 tuntia)

Arviointi

- Osallistujien arviointi:
- alkuarviointi (osallistujien kokemukset aiheesta)
- koulutuksen arviointi (havainnointi, kirjallinen arviointi, keskinäinen arviointi, itsearviointi)
- summatiivinen arviointi (henkilökohtainen / kansallinen toimintasuunnitelma)
- Seminaarin arviointi:
- kyselylomake osallistujien arviointia varten
- koulutusryhmän arviointi

Kaksipäiväinen koulutusohjelma

12 tuntia

Ensimmäinen päivä

09.00	1. Avaustilaisuus Esittelyt: – kurssin eurooppalainen tausta – koulutuksen tavoitteet – ohjelma ja työmenetelmä – osallistujat ja kouluttajat
	2. Talouskriisi ja säästöpolitiikat Euroopassa: vaikutukset demokra- tiaan Esitys
30 min	Kahvitauko 2. Talouskriisi ja säästöpolitiikat Euroopassa: vaikutukset demokra- tiaan jatkuu – Keskustelu
12.30	Lounas
14.00	3. Kriisi ja työlainsäädännön uudistukset. Työryhmät
30'	Kahvitauko 3. Kriisi ja työlainsäädännön uudistukset – jatkuu – Esitys Keskustelu
	4. Talouskriisi ja palkat Esitys – Keskustelu
17.30	Koulutuspäivä päättyy
19.00	Päivällinen

Toinen päivä

09.00	Yhteenveto edellisestä päivästä 5. Säästöpolitiikat: ammattiyhdistysten vastaukset kansallisessa mittakaavassa Työryhmät Esitys Keskustelu
30 min	Kahvitauko 6. Säästöpolitiikat: vastaus Euroopan mittakaavassa – EAY:n so- siaalinen sopimus. Eurooppalaisia ratkaisuja ja yhteistoimia koskevat vaihtoe- htoiset lähestymistavat Keskustelu
12.30	Lounas
14.00	6. Säästöpolitiikat: vastaus Euroopan mittakaavassa EAY:n sosiaalinen sopimus. Eurooppalaisia ratkaisuja ja yhteistoimia koskevat vaihtoehtoiset lähestymistavat Työryhmät Keskustelu
30 min	Kahvitauko Johtopäätökset
17.30	7. Kurssin arviointi Osallistujien lähtö

Osallistujien alustava työ:

Toiminta perustuu osallistujille kurssiaineiston mukana lähetettyyn toimintatiedotteeseen, ja se vaatii alustavaa työskentelyä, jotta osallistujat voivat tutustua aiheeseen ja osallistua aktiivisesti kurssin aikana. Alustavan työn perustana käytetään osallistujien tietoja heidän oman järjestönsä kannasta tilanteeseen, ja siinä on tarkoitus määrittää työlainsäädännön ja työntekijöiden yleisen suojelun tärkeimmät äskettäiset muutokset ammattiyhdistyksen näkökulmasta. Alustavaa työtä koskeva toimintatiedote lähetetään samaan aikaan kuin vahvistus kurssille osallistumisesta.

1

TEHTÄVÄLOMAKE

ALUSTAVA TYÖ

Tavoitteet

Osallistujat perehdytetään kurssin aiheeseen.
Esitetään yhteenveto työsuhteita ja työlainsäädäntöä koskevista tärkeimmistä viimeaikaisista muutoksista.
Valmistellaan kurssin aikana suoritettavaa työtä.

Tehtävä

Ennen kurssille saapumistasi sinua pyydetään laatimaan johdonmukainen yhteenveto työlainsäädännön ja työntekijöiden yleisen suojelun tärkeimpiä viimeaikaisia muutoksia koskevista tiedoistasi ja kokemukses-tasi jaettavaksi muiden osallistujien kanssa.

Raportti

Aineistoa käytetään seminaarin aikana.

Aika

Valmistellaan ennen seminaaria.

Lähteet

henkilökohtaiset kokemukset
kansalliset keskustelut ja ammattiyhdistystoiminta
toimintatiedote
liitteenä oleva taulukko.

Työlainsäädäntöä ja työntekijöiden yleistä suojelua koskevat tärkeimmät viimeaikaiset muutokset (uudistukset, toimenpiteet)

Viimeaikaiset uudistukset / toimenpiteet ja niiden vaikutukset

Viimeaikaiset muutokset

<p>1. Joukkovähentämismenettelyt ja yksittäisten työntekijöiden irtisanomismenettelyt</p> <p>1.1 Joukkovähentämisen määritelmä (taloudellisten syiden käsite, sallitut kynnyksmäärät jne.)</p> <p>1.2. Joukkovähentämismenettelyt (irtisanomisajan lyhentäminen, hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistaminen, erorahajärjestelmiä koskevat velvoitteet, mahdollisuus työtuomioistuinkäsittelyyn jne.)</p> <p>1.3 Vähentämisen kustannukset yritykselle (erorahat, seuraamukset jne.)</p>	
<p>2. Epävarmat työsuhteet</p> <p>2.1 Määräaikaiset työsopimukset (enimmäiskestoaja, määräaikaisten sopimusten uudemman enimmäismäärä)</p> <p>2.2 Osa-aikaisuus (ylityötunnit jne.)</p> <p>2.3 Tilapäistyö</p> <p>2.4 Uudentyyppiset työsopimukset (erityisryhmät, nuoret, vuorottelukoulutus)</p>	
<p>3. Työaika (mahdollisuus ylityötunteihin ja palkkaleikkauksiin, työajan laskemisessa käytettävän vertailujakson pidentäminen, lyhytaikaiset työjärjestelyt (viikoittainen työpäivä))</p>	

Työlainsäädäntöä ja työntekijöiden yleistä suojelua koskevat tärkeimmät viimeaikaiset muutokset (uudistukset, toimenpiteet)

Viimeaikaiset uudistukset / toimenpiteet ja niiden vaikutukset

Viimeaikaiset muutokset

4. Työmarkkinasuhteita ja työehtoneuvotteluja koskevat järjestelmät

- Työehtoneuvottelujen hajauttaminen (yritystasolle)
- Työehtosopimusten hierarkia ja periaate työntekijälle suotuisimman sopimuksen soveltamisesta
- Mahdollisuus **kielteiseen poikkeamiseen** ylemmän tason työehtosopimusten ja säännösten mukaisesta suojelusta
- **Työmarkkinaosapuolten edustavuus** delle parti sociali (ammattiyhdistysten etuoikeuksien laajentaminen myös muihin työntekijöitä edustaviin elimiin)
- Konflikteja ratkaisevat elimet
- Työmarkkinaelinten (kolmikantaelinten) rooli

5. Muut

palkasta perittävä vero
Sosiaaliturva

1. Johdanto

Koulutusjakso

Koulutusjakso 1

Jakson koulutustavoite	Perehdytetään osallistujat ETUIn säästötoimia, oikeuksia ja demokratiaa koskevaan hankkeeseen.
Koulutuksen osatavoitteet	<ul style="list-style-type: none">– Lisätään osallistujien tietoisuutta hankkeen merkityksestä.– Nimetään kurssin perustekijät.– Esitellään osallistujat ja kouluttajat.
Koulustuimet	LISÄTÄÄN OSALLISTUJIEN TIETOISUUTTA kysymysten ja vastausten avulla TEOREETTINEN OSA, ETUIn hankkeeseen sisältyvän kurssin esittely SOVELTAMINEN, esittelypelit
Menetelmät ja tekniikat	Ehdotamme seuraavia menetelmiä: INTERAKTIIVINEN MENETELMÄ tietoisuuden lisäämiseen (kysymykset ja vastaukset) VAHVISTAVA MENETELMÄ teoreettista osaa varten, esitys AKTIIVINEN MENETELMÄ soveltamiseen sekä osallistujien ja kouluttajien esittelyyn
Resurssit	ETUIn Säästötoimet, oikeudet ja demokratia – sosiaalisen sopimuksen tarve Euroopassa -hankkeen puitteet Koulutuspaketti (esipuhe, johdanto ja aiheen merkitys eurooppalaisen ammattiyhdistyspolitiikan näkökulmasta) Kurssiohjelma Power Point -esitys / fläppitaulu Osallistujien kokemukset
Aika	1 h

Tietoa aiheesta

Sfruttare le premesse e l'introduzione, sottolineando l'importanza di questo tema dal punto di vista delle politiche sindacali a livello europeo, usando il modo preferito dai formatori, con un PPT o una lavagna a fogli mobili. Presentare anche gli obiettivi del corso.

Metodologinen neuvonta ja ohjaus

Kysymyksiä ja vastauksia

- Mitä ovat säästötoimet?
- Mitä ovat oikeudet ja demokratia?

Osallistujien ja kouluttajien esittely (aktiiviset menetelmät)

- Esittele itsesi kertomalla nimesi, organisaatiosi ja arvosi. Kerro myös, mitä odotat kurssilta.

Korostettavat näkökohdat:

- ETUIn hankkeen tausta
- hankkeen tarkoitus eurooppalaisesta näkökulmasta
- kurssin tavoitteet suhteessa osallistujien odotuksiin
- kurssiohjelma.

Keskustelu:

- eurooppalaiset arvot
- demokratia ja eurooppalainen hanke.

Osallistujille jaettava koulutusmateriaali

Kurssiohjelma

2. Talouskriisi ja säästöpolitiikat Euroopassa: vaikutukset demokratiaan

Koulutusjakso

Koulutusjakso 2

Jakson koulutustavoite	Analysoidaan säästöpolitiikkoja ja/tai kansallista uudistusohjelmaa.
Koulutuksen osatavoitteet	<ul style="list-style-type: none">– Lisätään osallistujien tietoisuutta säästöpolitiikan vaikutuksista työntekijöihin.– Määritetään säästöpolitiikan perustekijät kansallisella ja eurooppalaisella tasolla.
Koulustuimet	LISÄTÄÄN OSALLISTUJIEN TIETOISUUTTA aivoriihitekniikan avulla TEOREETTINEN OSA, asiantuntijan esitys (eurooppalainen yleiskatsaus) SOVELTAMINEN keskustelun avulla
Menetelmät ja tekniikat	Ehdotamme seuraavaa: INTERKTIIVNEN MENETELMÄ tietoisuuden lisäämiseen (aivoriihitekniikka) VAHVISTAVA MENETELMÄ teoreettista osaa varten, asiantuntijan esitys AKTIIVINEN MENETELMÄ soveltamiseen (keskustelu)
Resurssit	Koulutuspaketti Power Point -esitys / fläppitaulu Osallistujien kokemukset
Aika	1 1/2 h

Tietoa aiheesta

Euroopan unionin on selviydyttävä monitahoisesta kriisistä. Yhdysvalloissa vuonna 2007 käynnistynyt talouskriisi syveni vuoden 2008 aikana ja paljasti mittavia puutteita talous- ja rahaliiton rakenteessa (EMUn suunnittelun heikkoudet, epätasapainoisuudet, rakenteelliset epäkohdat). Julkinen alijäämä nousi huippulukemiin Euroopan maiden hallitusten pyrkiessä torjumaan finanssiromahduksen uhkaa (hyväksymällä suunnitelmia pankkien pelastamiseksi ja niiden pääomapohjan vahvistamiseksi) ja 1930-luvun jälkeisen ajan syvimmän laman vaikutuksia.¹ Kreikassa vuonna 2010 puhjennut velkakriisi levisi nopeasti: ensin Irlantiin ja Portugaliin ja sitten Espanjaan ja Italiaan.

Säästöpolitiikan toteuttamista vaadittiin ensiksi Itä-Euroopan mailta (Baltian maat, Unkari, Romania jne.² ja sitten euroalueen ääri laidalla sijaitsevilta mailta edellytyksenä Euroopan unionin ja Kansainvälisen valuuttarahaston rahoitustuelle. Säästöpolitiikkaa toteutetaan nyt kuitenkin yhä useammassa maissa (myös euroalueen ytimen muodostavissa rikkaissa maissa), mikä aiheuttaa laskupaineita palkkoihin, julkisiin palveluihin, sosiaaliturvaan, eläkkeisiin sekä työ- ja elinoloihin.

Monissa EU:n jäsenvaltioissa on vuoden 2010 jälkeen toteutettu mittavia sosiaalipolitiikan ja julkisten palvelujen leikkauksia, ja vaikuttaa siltä, että työntekijät, virkamiehet, eläkeläiset ja sosiaalietuuksien saajat joutuvat yleensä kantamaan kriisistä aiheutuvan taakan. Velkaongelman ratkaisemisen tarve sekä vetoaminen luottoluokituksen alenemisen ja rahoitusmarkkinoilla tapahtuvien seuraamusten riskiin eivät johda pelkästään koulutuksen, terveydenhuollon ja julkisten investointien leikkauksiin, vaan ne tarjoavat myös tilaisuuden tai verukkeen toteuttaa erityisesti eläkkeitä ja työmarkkinoita koskevia neoliberaaleja uudistuksia, samalla kun suunnitellaan julkisten palvelujen yksityistämistä, erityisesti vaikeuksissa olevissa maissa.

Vaikka kaikki toteutetut säästöohjelmat eivät olekaan yhtä ankaria, kriisin alkamisen jälkeen muun muassa Baltian maissa, Unkarissa ja Romaniassa ja vähän myöhemmin euroalueen ääri alueen maissa (Kreikassa, Irlannissa, Portugalissa, Espanjassa, Italiassa jne.) käynnistetyt ohjelmat sisältävät yleensä voimakkaita julkisten menojen leikkauksia, jotka ovat omiaan vauhdittamaan taantumaa.

Näin ollen säästöpolitiikat, joilla samanaikaisesti pyritään torjumaan kriisin

1 Eri maissa oli ryhdytty ennen vuotta 2010 kriisintorjuntatoimiin, joiden tarkoituksena oli työpai-
kkojen säilyttäminen ja tulojen ylläpitäminen ja jotka koskivat lyhennettyjä työaikoja, joustavia
työaikajärjestelyjä, työntekijöiden ja työttömien ostovoiman tukemista, epävarmoihin työsuhteisiin
liittyviä toimenpiteitä, koulutustoimia jne. ...

2 Questi paesi sono stati toccati dalla crisi nel 2008, a seguito di una riduzione (o addirittura di un'inversione) dell'ingresso di capitali, che ha influito sul loro modello di crescita. Sono stati attuati programmi di adeguamento con il FMI.

oireita ja erityisesti sen vaikutuksia julkiseen talouteen mutta joilla ei puuttu kriisin pohjimmaksiin syihin, saattavat vaarantaa kriisistä selviytymisen. Emme myöskään saisi unohtaa väestönosia, joihin toimenpiteet vaikuttavat erityisen ankarasti, ja heille aiheutuvia seurauksia sekä kysymystä yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta.

Eurooppalaiset ja kansalliset viranomaiset ovat pyrkineet torjumaan kriisiä hyvin konservatiivisilla politiikoilla, mutta niiden taustalla työttömyys, eriarvoisuus ja sosiaalinen kurjuus lisääntyvät suurimassa osassa Eurooppaa. Säästöpolitiikat heikentävät huomattavasti miljoonien eurooppalaisten elinoloja, erityisesti EU:n etelä- ja itäosissa (Espanjassa ja Kreikassa keskimääräinen työttömyysaste on yli 25 prosenttia ja nuorten työttömyysaste yli 55 prosenttia).

Sen sijaan että säästöpolitiikoilla torjuttaisiin tehokkaasti spekulointia (myös julkisen velan osalta), valvottaisiin varainhoitoa, lakkautettaisiin veroparatiiseja, torjuttaisiin veronkiertoa ja veropetoksia, yhdenmukaistettaisiin yritysverotusta ja verotettaisiin liiketoimia, niissä keskitytään supistamaan jyrkästi menoja, minkä seurauksena leikataan julkiseen terveydenhoitoon ja koulutukseen sekä sosiaaliturvaan ja etuuksiin tarkoitettuja varoja mutta myös julkisia investointeja (infrastruktuurihankkeita lykätään tai peruutetaan). Euroopan toimielimet kehottavat (ja joissakin tapauksissa vaativat) lisäämään joustavuutta työmarkkinoilla, jäädyttämään tai alentamaan palkkoja, leikkaamaan eläkkeitä ja nostamaan eläkeikää sekä toteuttamaan toimenpiteitä, joilla helpotetaan työntekijöiden vähentämistä (rajoitusten lieventäminen ja kustannusleikkaukset, virkamiesten vähentäminen) ja rajoitetaan työttömyysetuuksia (etuuksien saannin edellytykset, etuuksien supistaminen jne.).

Vaikeuksissa olevissa maissa troikan johdolla toteutetuissa sopeutusohjelmissä vaaditaan talousarvioihin shokkihoitoa (erityisesti eläkkeitä, julkisen sektorin henkilöstöä ja palkkoja sekä sosiaalialaa koskevien menojen leikkauksia) sekä perustellaan sisäistä devalvointia (pääasiassa yksityissektorin palkkaleikkausten avulla).

Kriisi alkoi rahoitussektorilla vuonna 2008, ja senaikaisessa poliittisessa keskustelussa painotettiin tarvetta säännellä (valvoa) taloutta ja alistaa se demokratian vaatimuksiin. Hallitukset pelastivat pankit veronmaksajien rahoilla (ilman minkäänlaista vastinetta), mutta vain vähän saatiin aikaiseksi finanssitalouden valvomiseksi ja hallitusten vapauttamiseksi markkinoiden otteesta.

Nykyinen kriisi on syvä finanssikapitalismin kriisi, ja hallitusten on ryhdyttävä tiukkoihin toimiin, joilla vähennetään finanssitalouden merkitystä sekä riippuvuutta julkisesta ja yksityisestä velasta, jotta voidaan suunnitella makrotaloudellinen strategia täystyöllisyyden palauttamiseksi. Eurooppalaiset viranomaiset ovat kuitenkin kieltäytyneet harkitsemasta strategiaansa uudelleen millään tavoin.

Euroopan nykyisessä politiikassa katsotaan, että säästötoimet ja kilpailukyyn parantaminen ovat keskeisiä tekijöitä kriisistä selviytymiseksi. Palkkoja ja työvoimakustannuksia pidetään tärkeimpinä sopeuttamistekijöinä kansallisen kilpailukyyn parantamiseksi.

Kilpailuun ja kilpailukyyn perustuvan kasvupolitiikan sekä työmarkkinoiden joustavuutta ja sääntelyn poistamista ajavan työllisyyspolitiikan valinta johtaa sosiaalisen yhteenkuuluvuuden heikkenemiseen ja eriarvoisuuden lisääntymiseen paitsi tulojen osalta, myös koulutuksen, työmarkkinoille pääsyn, sosiaaliturvan ja terveydenhoidon osalta.

Euroopan unionissa toteutettavien politiikkojen valinta heikentää tosiasiasa mekanismeja, joiden tarkoituksena on torjua tehokkaasti eriarvoisuutta ja selviytyä kriisistä parantamalla yhteenkuuluvuutta ja hyvinvointia. **Toteutettujen toimenpiteiden tulokset osoittavat, että Eurooppa on haakoteilla.** ³

Säästöohjelmat aiheuttavat sosiaalista epäoikeudenmukaisuutta, sillä niistä kärsivät ensiksi ja eniten kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat ryhmät (arvonlisäveron ja muiden verojen nousu, sosiaaliturva-, terveydenhoito- ja koulutusmenojen leikkaukset sekä julkisten palvelujen heikkeneminen), mutta lisäksi ne **aiheuttavat taantumaa ja pitkäaikaistyöttömyyttä** (esimerkiksi Espanjassa ja Kreikassa nuorisotyöttömyys on yli 55 prosenttia, pitkäaikaistyöttömyys lisääntyy, haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät jäävät työmarkkinoiden ulkopuolelle jne.).

Kaikkialla Euroopassa toteutetuista säästöohjelmista huolimatta julkinen velka ei ole lainkaan laskenut suhteessa bruttokansantuotteeseen, vaan sen odotetaan nousevan jälleen vuonna 2013 lähes kaikissa maissa.

Julkisen velan kehitys riippuu kasvuvauhdin ja korkotason välisestä suhteesta. Alijäämän torjunta on tosiasiasa vain yksi julkisen velan vähentämiseen vaikuttavista muuttujista; kaksi muuta muuttujaa ovat kasvuvauhti ja lainojen korkotasot. Korkotasot ovat alhaiset, ja jäsenvaltioiden säästöohjelmat pahentavat tilannetta (esimerkiksi Kreikassa talouslama on kestänyt kuusi perättäistä vuotta, ja vuonna 2013 bruttokansantuote oli laskenut yhteensä noin 25 prosenttia).

Velkakriisi on vaikuttanut joihinkin maihin huomattavasti ankarammin kuin toisiin (Kreikka, Irlanti, Portugali, Espanja, Italia). Talousarvioon sovellettava tiukka säästöpolitiikka ja palkkojen aleneminen (sisäistä devalvointia koskevan lähestymistavan mukaisesti) johtavat yhteiskunnalliseen kriisiin edistämättä kuitenkaan julkisen velan vakauttamista ja vähentämistä.” Taloudellisten ja yhteiskunnallisten erojen kasvu EU:n jäsenvaltioissa mutta

³ Benchmarking Working Europe, Etui 2012.

myös eri sosiaaliryhmien ja yhteiskuntaluokkien välillä ei pelkästään vaarana sosiaalisen Euroopan tulevaisuutta vaan se uhkaa myös koko Euroopan yhdentymishanketta. Vuoden 2008 jälkeistä taantumaa ja velkakriisiä on vaikeuttanut Euroopan johtajien itsepäinen takertuminen tehottomiin säästökeinoihin, ja lisäksi miljoonat Euroopan kansalaiset ovat taantumaa ja kriisin seurauksena luopuneet puoli vuosisataa sitten käynnistettyyn Euroopan unionin rakennus- ja vakiinnuttamishankkeeseen liittyvistä harhakuvitelmistään.”⁴ Tämä on yksi haastavista päätelmistä, jotka esitetään ETUIn raportissa ”Benchmarking Working Europe 2013”.

Tämä on yksi haastavista päätelmistä, jotka esitetään ETUIn raportissa ”Benchmarking Working Europe 2013”.

Tämänhetkinen suuntaus lisää taloudellisia ja sosiaalisia eroja ja eriarvoisuutta kaikkialla EU:ssa, koska sovellettavat poliittiset toimet vauhdittavat vaarallisella tavalla eriytymistä lähentymiskehityksen sijasta. **Eurooppa tarvitsee kipeästi taloudellisen strategian, sosiaalisen hankkeen ja demokraattista toimintaa.** On korkea aika **muuttaa politiikkaa, jos Euroopan yhdentymishanke halutaan säilyttää elinkelpoisena.**

4 Benchmarking Working Europe, Etui 2013

Euroopan unionin talouden ohjausjärjestelmä

EU:n uusi talouden ohjausjärjestelmä koostuu vähitellen käyttöön otettavista asetuksista, menettelyistä ja toimielimistä, ja sen suunnittelijoiden mukaan tarkoituksena on pääasiassa vahvistaa euroalueen vakautta ottamalla käyttöön uusia valvonta-, seuraamus- ja koordinoitumekanismeja sekä – tulevaisuudessa mahdollisesti – yhteenkuuluvuusmekanismeja⁵

Vuonna 2010 otettiin Eurooppa 2020 -strategiassa käyttöön EU:n talouden ohjausjakso, joka on Euroopan talouspolitiikkojen vuosittainen koordinoitajakso. Vuonna 2011 talouspolitiikan koordinoitua vahvistettiin entisestään Euro Plus -sopimuksella. Sen jälkeen EU:n talouden ohjausjärjestelmässä on toteutettu monenlaisia muutoksia: uutta lainsäädäntöä, kuten talouspolitiikan ohjauspaketti (”six pack”), jolla lujitetaan vakaus- ja kasvusopimuksen sääntöjä, uusia hallitusten välisiä sopimuksia, kuten talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehty sopimus, joka sisältää tiukempia jäsenvaltioiden talousarvioiden rajoituksia.

EU:n talouden ohjausjakson yhteydessä komissio ja neuvosto tarkastavat makrotaloudellisia

5 Christophe Degryse « The new European Economic Governance », ETUI 2012.

politiikkoja ja kansallisia uudistusohjelmia. Muutosten seurauksena taloudellisissa vaikeuksissa olevat maat joutuvat täysin holhousjärjestelmän alaisiksi, ja niitä painostetaan jatkuvasti vähentämään julkisia menoja, heikentämään työläinsäädäntöä ja yksityistämään julkista omaisuutta. Taloudellista tukea ("pelastussuunnitelmat") saaneita jäsenvaltioita koskevat valvonnat ja rajoitukset ovat vieläkin tiukempia, ja siten ne ovat menettäneet täysin itsenäisyytensä. Eteläiset maat ovat syöksyneet syvään lamaan, ja niiden on otettava käyttöön yhä uusia säästötoimenpiteitä.

Jäsenvaltioita vaaditaan toteuttamaan säästöpolitiikkaa taantumien aikana. Jäsenvaltioita ei voida vaatia noudattamaan todellista koordinoitua politiikkaa tiukoilla säännöillä ilman taloudellisia perusteita.

EU:n legitimitetin kriisi voimistuu tämän suuntauksen seurauksena.

Demokratiavaje kasvaa, kun tärkeitä päätöksiä tehdään käymättä demokraattista keskustelua ja kansallisia sosiaalisia malleja hajotetaan ja puretaan kilpailukyvyyn ja julkisen talouden lujittamisen nimissä.

Sosiaalinen Eurooppa taantuu. EU vaatii vaikeuksissa olevia maita alentamaan eläkkeitä, palkkoja, työttömyysetuuksia, perhelisiä ja yleisiä sairausvakuutuksia.

Verotukseen perustuva kilpailu jatkuu (erityisesti yritys- ja pääomaveron osalta), ja kriisistä huolimatta veroparatiiseja ja veronkiertoa ei ole onnistuttu lakkauttamaan.

Euroopan unionissa ei ole pantu täytäntöön minkäänlaista **teollisuuspolitiikkaa** huolimatta siitä, että teollisuustoiminta on vähentynyt monissa maissa, ja vaikka ilmastonmuutoksesta ollaan laajasti tietoisia, Euroopalla on vaikeuksia käynnistää selvää **ekologista muutosta**.

Eurooppalaiset viranomaiset pitävät itsepintaisesti kiinni strategiasta, jolla lamaudetaan kansalliset politiikat ja käynnistetään liberaaleja rakenneuudistuksia, joilla ei tähän mennessä ole onnistuttu elvyttämään kasvua ja jotka ovat tehneet EU:sta epäsuositun.

Kriisin syveneminen EU:ssa osoittaa selvästi, että Euroopassa tarvitaan perusteellinen ajattelumallinen muutos. Etusijalle on asetettava ihmisarvoinen työllisyys ja yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, jos halutaan estää yhä ankarampi EU:n legitimitettikriisi, joka vaarantaisi Euroopan yhdentymishankkeen.

Kansallisten ammattiyhdistyskouluttajien on määritettävä (valittava) kurssin aikana analysoitavat ja arvioitavat eri maiden säästöpolitiikat ja toimenpiteet niiden merkityksen ja kansallisten erityispiirteiden mukaisesti muokkaamalla seuraavan taulukon osia tarpeen mukaan:

1. Tärkeimmät säästötoimenpiteet / rakenneuudistukset ja niiden vaikutukset:

Julkiset menot

- palkat (julkisella sektorilla)
- sosiaaliturvan ja julkisten palvelujen rahoitus (eläkkeet, terveydenhoito, sosiaalipalvelut ja -etuudet)
- julkiset investoinnit

Työttömyysturvavakuutus

työttömyysetuudet:

etuuksien myöntämisen edellytykset (määrä, kestoaika jne.)

Eläkkeet: ikä, työvuosien määrä, eläkkeen määrä (korvausaste), varhaiseläke jne.

Julkiset palvelut (terveydenhoito, koulutus jne.)

Yksityistämiset

Valtion tulot ja finanssipolitiikka

- välilliset verot (arvonlisävero, maksut jne.)
- tulovero
- yritysvero
- veronkierto ja veropetokset.

Muut

2. Tiettyjä valittuja indikaattoreita voidaan myös käyttää arvioitaessa sovellettujen poliittisten toimien tuloksia

- **Taloudellisten indikaattoreiden suuntaukset** (BKT, julkinen alijäämä, julkinen velka, nykyinen maksutase, kiinteät investoinnit (kiinteän pääoman bruttomuodostus jne.)).
- **Työmarkkinaindikaattoreiden suuntaukset** (työllisyysaste, työttömyysaste, epävarmat työpaikat, työssäkäyvien köyhyys jne.).
- **Palkkasuuntaukset** (vähimmäispalkka, keskimääräinen reaali-palkka työntekijää kohden jne.).
- **Muut yhteiskunnalliset indikaattorit:** köyhyysindikaattorit,

aineellinen puute, sosiaalinen syrjäytyminen, eriarvoisuusindikaattorit jne.

- **Muut**

3. EU:n politiikkaa (talouden ohjausjärjestelmää) koskevia huomautuksia

Olisi kiinnostavaa analysoida ammattiyhdistysnäkökulmasta myös seuraavaa aihetta:

Euroopan komission ja Eurooppa-neuvoston viimeaikaiset suositukset (tai päätökset), jotka koskevat omaa maatasi (saatavilla verkkosivustossa)

http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_fr.htm.

Metodologinen neuvonta ja ohjaus

Aivoriihitekniikka:

Kutakin osallistujaa kehoitetaan kirjoittamaan ylös kolme kansallisella tasolla hiljattain toteutettua säästötoimenpidettä sekä se, millä tavoin ne ovat sidoksissa EU:hun (5 minuuttia).

Laaditaan fläppitaululle luettelo pyöreän pöydän keskustelussa esiin tulleista esimerkeistä ilman niihin liittyviä huomautuksia; on varottava toistamasta samoja ajatuksia monta kertaa.

Tehdään yhteenvedo esitetyistä ajatuksista kommentoimatta niitä.

Keskustelu:

- Vastaavatko Euroopassa tällä hetkellä sovellettavat kansalliset ja eurooppalaiset poliittiset toimenpiteet tehtävänsä?
- Ovatko Euroopan unionissa toteutettaviksi valitut poliittiset toimenpiteet mielestäsi riittäviä kriisistä selviytymiseksi (vahvistamalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vähentämällä eriarvoisuutta)?
- Edistävätkö (uuden talouden ohjausjärjestelmän puitteissa) toteutetut poliittiset toimenpiteet palkkakilpailua ja aiheuttavatko ne laskupaineita verotukseen ja työoloihin? Mikäli näin on, mitä voitaisiin tehdä?
- Onko EU hakoteillä?
- Ovatko sääntelyn purkamiseen tähtäävä politiikka ja säästöpolitiikka mielestäsi epäonnistuneet? Mikäli näin on, mitä olisi tehtävä, jotta (Euroopan) talous ja työllisyys saataisiin kehittymään oikeaan suuntaan?
- Voidaanko työttömyysongelman (työttömyyden yleensä ja erityisesti nuorisotyöttömyyden) perussyihin puuttua ilman todellista elvytysuunnitelmaa ja talouspolitiikan muutosta?
- Antavatko Euroopassa tällä hetkellä toteutettavat poliittiset toimenpiteet vastauksia julkista velkaa koskevaan kysymykseen vai lisäävätkö ne julkista velkaa eri maissa?

Korostettavat näkökohdat:

- päätelmät säästöpolitiikoista ja niiden vaikutuksista työntekijöihin
- taloudellisen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden lisääntyminen kaikkialla Euroopan unionissa
- kansallisen ja eurooppalaisen tason vastaavuussuhde.

Huomautuksia

- Säästöpolitiikan toimenpiteet heikentävät työllisyyttä ja sosiaaliturvajärjestelmiä.

Osallistujille jaettava koulutusmateriaali

esitys painettuna tai sähköisessä muodossa (mikäli kyseessä on Power-Point-esitys) sekä muita tietolähteitä osallistujien pyynnöstä.

3. Kriisi ja työlainsäädännön uudistukset

Koulutusjakso

Koulutusjakso 3

Jakson koulutustavoite	Lisätään tietoisuutta säästöpolitiikkojen vaikutuksista sekä työsuhteiden, työlainsäädännön ja ammattiyhdistysten voimakkaista muutoksista
Koulutuksen osatavoitteet	<ul style="list-style-type: none">– Lisätään osallistujien tietoisuutta työsuhteita koskevista voimakkaista muutoksista.– – Arvioidaan toteutettujen poliittisten toimenpiteiden vaikutuksia työntekijöihin ja ammattiyhdistyksiin.– – Nimetään Euroopan sosiaalisen sopimuksen tarpeen perustekijät.
Koulutustoimet	LISÄTÄÄN OSALLISTUJIEN TIETOISUUTTA työryhmissä TEOREETTINEN OSA, esitys SOVELTAMINEN keskustelun avulla
Menetelmät ja tekniikat	Ehdotamme seuraavia: AKTIIVINEN MENETELMÄ tietoisuuden lisäämiseen (työryhmät) VAHVISTAVA MENETELMÄ teoreettista osaa varten, esitys AKTIIVINEN MENETELMÄ soveltamiseen (keskustelu)
Resurssit	Koulutuspaketti Power Point -esitys / fläppitaulu Osallistujien kokemukset Aikaisempi työ Toimintatiedote – TT2 Liitteenä oleva taulukko
Aika	2 ore

Tietoa aiheesta

Taluskriisin alkamisesta lähtien työntekijöiden oikeuksiin on monissa maissa kohdistettu paineita. Tähän ovat syynä joustavuuden lisäämiseksi ja työvoimakustannusten vähentämiseksi toteutetut toimenpiteet, joilla on muutettu erityisesti kansallista työlainsäädäntöä.

Euroopan toimielimet ja tiettyjen jäsenvaltioiden hallitukset kehottavat (ja joissakin tapauksissa vaativat) lisäämään joustavuutta työmarkkinoilla, jäädyttämään palkkoja ja/tai alentamaan niitä nimellisesti, toteuttamaan toimenpiteitä, joilla helpotetaan työntekijöiden vähentämistä (rajoitusten lieventäminen ja kustannusten vähentäminen), sekä rajoittamaan työehtoneuvotteluihin ja työehtosopimukseen perustuvaa työntekijöiden yleistä suojelua.

Vaikka mikään ei osoita eri maiden työlainsäädännön säännösten olevan rahoitus- ja taluskriisin syynä, Euroopan toimielimet ja tietyt kansalliset hallitukset väittävät työlainsäädännön uudistusten ja työmarkkinoiden joustavuuden lisäämisen olevan paras ratkaisu kriisin torjumiseksi (ja tällä tavoin työllisyyden suojelemiseksi tai kilpailukyvyä parantamiseksi).

Joissakin maissa sääntelyn poistamiseen tähtäviä toimenpiteitä hyväksytään tapauskohtaisesti, kun taas toisissa maissa voimassa olevaa työlainsäädäntöä mullistetaan perinpohjaisilla uudistuksilla. Viime aikoina työmarkkinasuhteiden rakenteita, työehtoneuvottelujen elimiä ja mekanismeja, työehtosopimuksia ja palkanmuodostusta on muutettu perusteellisesti monissa maissa, ja tämä on johtanut ammattiyhdistysten institutionaaliseen heikkenemiseen ja työntekijöiden yleisen suojelun vähenemiseen.

EU:n jäsenvaltioiden työlainsäädännön muutosten (uudistusten/toimenpiteiden) viime aikoina havaitut tärkeimmät suuntaukset koskevat seuraavia neljää keskeistä alaa ⁶ :

- henkilöstön vähentämisessä käytettävät menettelyt (taloudellisista syistä)
- epävarmat työsuhteet
- työaika
- työmarkkinasuhteet ja työehtoneuvottelujärjestelmät.

Epävarmuuden vähentämistä ja työpaikkojen pelastamista käytetään eri maissa verukkeena uudistuksille, jotka koskevat joukkovähentämistä (ja yksittäisten työntekijöiden irtisanomista) helpottavia toimenpiteitä sekä epätyypillisten työpaikkojen joustavuuden lisäämistä entisestään. Tämän tyyppinen lainsäädännön joustavuuden lisääminen johtaa kuitenkin siihen, että työntekijöiden suojeleminen ja epävarmuus lisääntyy työmarkkinoilla.

6 The crisis and national labour law reforms: a mapping exercise Isabelle Schömann (ETUI), Stefan Clauwaert (ETUI 2012)

Työaikaa koskevat muutokset (uudistukset/toimenpiteet) liittyvät erityisesti yli-työaikaan ja sen työnantajille aiheuttamiin kustannuksiin sekä työajan laskemisessa käytettäviin vertailujaksoihin.

Työmarkkinasuhteiden ja työehtoneuvottelujen alalla muutokset (uudistukset/toimenpiteet) koskevat työmarkkinaosapuolten edustavuusperusteita, työehtoneuvottelujen hajauttamista alemmille tasoille (esimerkiksi yritystasolle), työehtosopimusten eri tasojen yhdistämistä / hierarkkista rakennetta, epäedullisten poikkeusten myöntämistä ylemmän tason työehtosopimuksissa taattavaan suojeluun jne. Tämänäyttöiset uudistukset heikentävät ammattiyhdistysten edustusta ja toimintaa neuvottelujen kaikilla tasoilla (ja vaikuttavat jopa ammattiyhdistysten rakentamiseen) sekä institutionaalisia keinoja, joita ammattiyhdistykset käyttävät työntekijöiden suojelemiseksi.

Yhteistä näille uudistuksille on se, että työnantajien työvoimakustannukset laskevat, kun työllisyysturvalainsäädännön joustavuus lisääntyy ja työehtoneuvottelujen kattavuus heikentyy (toisin sanoen työehtosopimusten piiriin kuuluvien työntekijöiden määrä laskee erityisesti alakohtaisten työehtoneuvottelujen heikentyessä).

Monissa maissa työlainsäädännön muutokset hyväksyttiin kiireellisinä toimenpiteinä demokraattisten (lainsäädännöllisten) ja osallistumismenettelyjen vastaisesti parlamentteja ja työmarkkinaosapuolia kuulematta. Näin toimittiin erityisesti niiden maiden tapauksessa ⁷, joissa pantiin käytäntöön troikan (Euroopan komissio, IMF, EKP) valvonnassa sopeutusohjelmia, joissa ylikansalliset viranomaiset vaativat toteuttamaan seuraavia toimia:

- **työmarkkinoiden joustavuutta lisäävä politiikka, joka perustuu työlainsäädännön perinpohjaisiin muutoksiin**
- **palkkaleikkaukset (nimelliset vähennykset) (julkisella ja yksityisellä sektorilla)**
- **palkanmuodostusprosessin pakollinen hajauttaminen edellytyksenä maalle myönnettävälle taloudelliselle tuelle tai valtion velkakirjojen jälkimarkkinoilla tehtäville toimille (EKP).**

Esimerkiksi helmikuussa 2012 Kreikan hallituksen ja troikan tekemän yhteisymmärryspöytäkirjan (pöytäkirja II) nojalla kansallista vähimmäispalkkaa alennettiin ministeriön asetuksella (ilman parlamentin äänestystä) kaikkien työmarkkinaosapuolten allekirjoittaman voimassa olevan työehtosopimuksen (EGSSE 2010-2012) vastaisesti. Asetuksessa säädetään 22 prosentin suuruisesta nimellisestä alentamisesta 14. helmikuuta 2012 alkaen (32 prosenttia alle 25-vuotiaiden nuorten osalta). Tämän seurauksena bruttopalkan kansallinen vähimmäismäärä laskee 751 eurosta 586 euroon (510

⁷ Paesi che hanno sottoscritto un Protocollo d'intesa con la Troika per l'implementazione di un programma di riforma economica: Grecia (maggio 2010 e febbraio 2012), Irlanda (dicembre 2010) e Portogallo (maggio 2011).

euroon alle 25-vuotiaiden osalta). Vähimmäispalkkaa ei enää säädetä kaikkien työmarkkinaosapuolten välisissä työehtoneuvotteluissa ja työehtosopimuksessa (kuten tehtiin vuosikymmenien ajan) vaan hallituksen päätöksellä kuulemisen jälkeen.

ILO:n pääjohtaja Juan Somavia totesi vuonna 2011 Euroopan parlamentille, että ”*työelämän peruseriaa- ja oikeuksien noudattamisesta ei voida tinkiä: ei edes kriisiaikoina, jolloin oikeudenmukaisuusnäkökohtia on runsaasti. Emme voi käyttää kriisiä verukkeena kansainvälisesti sovittujen työnormien laiminlyömiseen*”.

Onko työlainsäädännön laajamittainen purkaminen tehokasta (ottamatta huomioon perustavanlaatuista kysymystä siitä, onko se laillista)?

Eteläisten Euroopan maiden kilpailukyvyyn heikkoudet ovat ennen muuta rakenteellisia, ja ne ovat sidoksissa näiden maiden asemaan kaupan ja investointeihin liittyvässä kansainvälisessä työnjaossa eivätkä eri tekijöiden kustannuksiin (varsinkaan suhteellisiin palkkoihin ja tuotantokyvyn tasoon).

Tällä hetkellä poliittisissa toimenpiteissä keskitytään ensisijaisesti kustannusten vähentämiseen (erityisesti työvoimakustannusten vähentämiseen voimakkailla palkkaleikkauksilla, sääntelyn poistamisella ja kollektiivisen työlainsäädännön heikentämisellä), eikä tätä voida pitää tarkoituksenmukaisena lähestymistapana. Välimeren alueen maiden tai Kiinan vastakkainasettelu suhteessa itäisiin maihin ei ole realistista kustannusten osalta.

Sisäiseen devalvointiin tähtäävä politiikka (vakaiden vientisektoreiden puuttuessa) aiheuttaa huomattavia taloudelliseen taantumaan (lamaan) ja työllisyyteen liittyviä kustannuksia ja johtaa yhteiskunnalliseen kriisiin kilpailukykyä parantamatta. Mittava maksuvalmiusongelma ja kotimaankysynnän supistuminen aiheuttavat konkurssseja jopa vakaille yrityksille, edistämättä kuitenkaan vientirakenteen kehitystä.

Kriisi ja siirtotyöläiset

Lisääntyvä työttömyys ja muukalaisviha siirtotyöläisten ongelmana

Taluskriisi vaikuttaa varsinkin siirtotyöläisiin, koska he työskentelevät usein aloilla, joihin kriisi on vaikuttanut erityisen voimakkaasti (rakennus- ja kiinteistöala, valmistusteollisuus, hotelli- ja ravintola-ala, yksityisille suunnatut palvelut jne.), mutta myös sen vuoksi, että epävarmoissa työsuhteissa olevat työntekijät – joihin siirtolaiset usein kuuluvat – ovat yleensä kriisin ensimmäisiä uhreja. Työvoiman kysynnän lasku lisää epävarmojen ja laittomien työpaikkojen todennäköisyyttä, ja siirtolaiset joutuvat usein työskentelemään erittäin huonoissa oloissa tai epävirallisessa taloudessa.

Todellinen tai kuviteltu kilpailu harvoista työpaikoista voimistaa siirtotyöläisiin ja heidän perheisiinsä kohdistuvaa muukalaisvihaa ja syrjintää. Tietyt ryhmät, henkilöt tai poliittiset puolueet saattavat pyrkiä lisäämään suojatoimenpiteitä tai suhtautua aggressiivisesti siirtolaisiin. Tämän tyyppisiä reaktioita on jo havaittu eri alueilla.

Pitäisikö siirtolaisvirtaa supistaa?

Kansainvälinen muuttoliike romahti ennennäkemättömällä tavalla 1930-luvun pula-aikana. Työttömyyden jyrkkä nousu oli lietsonut voimakasta muukalaisvihaa, ja sen seurauksena siirtolaisvastaisia politiikkoja tiukennettiin.

Myös nykyinen kriisi saattaa johtaa muuttoliikkeen jyrkkään laskuun. Jo ennestään siirtolaisvastaisessa ilmapiirissä monissa maissa on laman kourissa päätetty lisätä rajavalvontaa ja ”suojella” tällä tavoin oman maan työntekijöitä siirtotyöläisten aiheuttamalta kilpailulta. Tämän seurauksena muuttopolitiikat ovat yhä rajoittavampia, ja niillä on mittavia seurauksia siirtotyöläisille mutta myös heidän alkuperämailleen.

Siirtotyöläisten suojelua on vahvistettava ja heidän merkittävä roolinsa on tunnustettava.

Siirtotyöläiset ovat edistäneet talouskasvua ja luoneet osaltaan hyvinvointia ja vaurautta kaikissa vastaanottavissa maissa.

Lisäksi he auttavat vähentämään köyhyyttä ja vauhdittamaan kehitystä alkuperämaissaan.

Kriisin jatkuminen vaikuttaa kielteisesti siirtotyöläisiin.

Tarvitaan tarkoituksenmukaisia politiikkoja ja toimia, ja ammattiyhdistykset ovat tärkeässä asemassa näiden toimien suunnittelussa ja toteutuksessa.

ETUC's action plan on migration: <http://etuc.org/a/11098>

Metodologinen neuvonta ja ohjaus

Työryhmät

- Keskustellaan ja sovitaan yhteisestä vastauksesta tärkeimpiin viimeaikaisiin muutoksiin työlainsäädännössä ja työntekijöiden yleisessä suojelussa seuraavien neljän aiheen pohjalta: ryhmä 1 – työntekijöiden vähentäminen, ryhmä 2 – epävarmat työsopimukset, ryhmä 3 – työaika, ryhmä 4 – työmarkkinasuhteet ja työehtoneuvottelujärjestelmät. Kunkin aiheen osalta on nimettävä vaikutukset työntekijöihin ja ammattiyhdistyksiin.
- Kunkin työryhmän puheenjohtaja esittää työn tulokset yhteistilaisuudessa. Esityksissä on otettava huomioon palautteille varattu aika. Aiheista keskustellaan kunkin esityksen jälkeen.

Keskustelu

- Voivatko perusoikeudet olla alisteisia sisämarkkinoiden vapauksille, kilpailulainsäädännölle ja säästötoimenpiteille?
- Voidaanko perusoikeuksien ja periaatteiden noudattamatta jättämistä pitää hyväksyttävänä kriisin ja tietyissä Euroopan maissa ”kiireellisiksi” määriteltyjen olosuhteiden varjolla?
- Minkälaisen laillisen vallan (mutta myös poliittisen ja yhteiskunnallisen legitimitetin) nojalla troikka (IMF, Euroopan komissio ja EKP) voi vaatia hallituksilta poliittisia toimenpiteitä, jotka ovat yhteiskunnan ja Euroopan maiden työmaailman vastaisia?
- Ovatko perusoikeuksia kyseenalaistavat säästötoimenpiteet, joita usein kutsutaan ”välttämättömiksi” ja ”väliaikaisiksi,” vastaus kriisiin? Vai ovatko ne päinvastoin kaikkea muuta kuin ratkaisu: pahentavatko ne talouskriisiä ja ovatko ne uhka sosiaalisen Euroopan elinkelpoisuudelle ja Euroopan poliittiselle hankkeelle?
- Miten perinpohjaiset muutokset vaikuttavat työsuhteisiin tai ammattiyhdistyksiin?

Korostettavat näkökohdat:

- kaiken kattava joustavuuden lisääminen, henkilöstövähennysten helppous, työehtosopimusten ja työehtoneuvottelujen kyseenalaistaminen, sosiaalisten oikeuksien vähentäminen, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun kyseenalaistaminen
- työntekijöiden yleisen suojelun vähentäminen
- ammattiyhdistysten institutionaalisen merkityksen heikentäminen
- perusoikeuksien kyseenalaistaminen joissakin Euroopan maissa
- sosiaalisen dumpppauksen ja sosiaalista tilannetta heikentävän kilpailun riski Euroopassa.

Huomautuksia:

- Säästöpolitiikan toimenpiteet eivät koske ainoastaan oikeuksia mutta myös demokratiaa ja Euroopan sosiaalista mallia.

Osallistujille jaettava koulutusmateriaali

- esitys painettuna tai sähköisessä muodossa (mikäli kyseessä on Power Point –esitys) sekä muita tietolähteitä osallistujien pyynnöstä
- toimintatiedote ja liitteenä oleva taulukko.

2

TEHTÄVÄLOMAKE

KRIISI JA TYÖLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTUKSET.

Vaikutukset työntekijöihin ja ammattiyhdistyksiin

Tavoitteet

Lisätään tietoisuutta sovelletun politiikan (jyrkkä politiikka ja työsuhteiden ja työlainsäädännön voimakkaat muutokset) vaikutuksista työntekijöihin ja ammattiyhdistyksiin sekä arvioidaan näitä vaikutuksia.

Tehtävä

Keskustele aikaisemman työn pohjalta ryhmässäsi työlainsäädäntöön ja työntekijöiden yleiseen suojeluun viime aikoina tehdyistä muutoksista ja sovi niihin liittyvästä yhteisestä palautteesta seuraavien neljän aiheen osalta:

ryhmä 1 – työntekijöiden vähentäminen

ryhmä 2 – epävarmat työsopimukset

ryhmä 3 – työaika

ryhmä 4 – työmarkkinasuhteet ja työehtoneuvottelujärjestelmät.

Kunkin aiheen osalta on nimettävä vaikutukset työntekijöihin ja ammattiyhdistyksiin.

Raportti

Nimetään puheenjohtaja, joka esittää työryhmän raportin yhteistilaisuudessa.

Aika

60 minuuttia ryhmätyötä varten

5 minuuttia ryhmän palautetta varten

Lähteet

henkilökohtaiset kokemukset

kansalliset keskustelut ja ammattiyhdistystoiminta

toimintatiedote

alustava työ

liitteenä oleva taulukko

Työlainsäädäntöä ja työntekijöiden yleistä suojelua koskevat tärkeimmät viimeaikaiset muutokset (uudistukset, toimenpiteet)

Viimeaikaiset uudistukset / toimenpiteet ja niiden vaikutukset

Viimeaikaiset muutokset

Vaikutukset työntekijöihin

Vaikutukset järjestöihin ja ammattiyhdistysten työhön

RYHMÄ 1

1. Joukkovähentämismenettelyt ja yksittäisten työntekijöiden irtisanomismenettelyt

1.1 Joukkovähentämisen määritelmä (taloudellisten syiden käsite, sallitut kynnyksmäärät jne.)

1.2. Joukkovähentämismenettelyt (irtisanomisajan lyhentäminen, hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistaminen, ero-rahajärjestelmiä koskevat velvoitteet, mahdollisuus työtuomioistuinkäsittelyyn jne.)

1.3 Vähentämisen kustannukset yritykselle (erorahat, seuraamukset jne.)

Työlainsäädäntöä ja työntekijöiden yleistä suojelua koskevat tärkeimmät viimeaikaiset muutokset (uudistukset, toimenpiteet)

Viimeaikaiset uudistukset / toimenpiteet ja niiden vaikutukset

Viimeaikaiset muutokset

Vaikutukset työntekijöihin

Vaikutukset järjestöihin ja ammattiyhdistysten työhön

RYHMÄ 2

2. Epävarmat työsopimukset 2.1 Määräaikaiset sopimukset (enimmäiskesto, määräaikaisten sopimusten uusimisen enimmäismäärä)			
2.2 Osa-aikaisuus (ylityö jne.)			
2.3 Tilapäistyö			
2.4 Uudentyyppiset sopimukset (erityisryhmät, nuoret, vuorottelukoulutus)			

Työlainsäädäntöä ja työntekijöiden yleistä suojelua koskevat tärkeimmät viimeaikaiset muutokset (uudistukset, toimenpiteet)

	Viimeaikaiset uudistukset / toimenpiteet ja niiden vaikutukset	Viimeaikaiset muutokset	Vaikutukset työntekijöihin	Vaikutukset järjestöihin ja ammattiyhdistysten työhön
RYHMÄ 3	3. Työaik (mahdollisuus ylityöhön ja palkkaleikkauksiin, työajan laskemisessa käytettävän vertailujakson pidentäminen, lyhytaikaiset työjärjestelyt (viikoittainen työpäivä))			

Työlainsäädäntöä ja työntekijöiden yleistä suojelua koskevat tärkeimmät viimeaikaiset muutokset (uudistukset, toimenpiteet)

Viimeaikaiset uudistukset / toimenpiteet ja niiden vaikutukset

Viimeaikaiset muutokset

Vaikutukset työntekijöihin

Vaikutukset järjestöihin ja ammattiyhdistysten työhön

RYHMÄ 4

4. Työmarkkinasuhteita ja työehtoneuvotteluja koskevat järjestelmät

- Työehtoneuvottelujen hajauttaminen (yritystasolle)
- Työehtosopimusten hierarkia ja periaate työntekijälle suotuisimman sopimuksen soveltamisesta
- Mahdollisuus kielteiseen poikkeamiseen ylemmän tason työehtosopimusten ja säännösten mukaisesta suojelusta
- Työmarkkinaosapuolten edustavuus (ammattiyhdistysten etuoikeuksien laajentaminen myös muihin työntekijöitä edustaviin elimiin)
- Konflikteja ratkaisevat elimet
- Työmarkkinaelinten (kolmikantaelinten) rooli

4. Talouskriisi ja palkat

Koulutusjakso

Koulutusjakso 4

Jakson koulutustavoite	Nimetään palkkaneuvottelujen ongelmat ja haasteet sekä tarkastellaan palkkojen viimeaikaista kehitystä.
Koulutuksen osatavoitteet	Kuvataan palkkakehitystä julkisella ja yksityisellä sektorilla (ammattiyhdistyksen arvio). Analysoidaan palkanmuodostuksen viimeaikaisia muutoksia ja/tai suuntauksia osallistujan maassa. Arvioidaan Euroopan toimielinten merkitystä palkkapolitiikan kannalta.
Koulutustoimet	LISÄTÄÄN OSALLISTUJIEN TIETOISUUTTA kysymysten ja vastausten pohjalta TEOREETTINEN OSA, asiantuntijan esitys SOVELTAMINEN keskustelun avulla
Menetelmät ja tekniikat	Ehdotamme seuraavia: INTERAKTIIVINEN MENETELMÄ tietoisuuden lisäämiseen (kysymykset ja vastaukset) VAHVISTAVA MENETELMÄ teoreettista osaa varten, asiantuntijan esitys AKTIIVINEN MENETELMÄ soveltamiseen (keskustelu)
Resurssit	Koulutuspaketti Power Point -esitys / fläppitaulu Osallistujien kokemukset
Aika	1 h

Tietoa aiheesta

Palkkoilla on keskeinen taloudellinen ja sosiaalinen merkitys. Palkkoja pidetään työnantajille aiheutuvina ”kustannuksina”, kun taas palkkataso ja palkkojen kasvu määräävät palkansaajien ostovoiman (ja siten myös heidän elintasonsa) ja niillä on tärkeä rooli makrotaloudellisella rintamalla, sillä palkansaajat ovat samalla myös kuluttajia. Näin ollen palkkojen yhteiskunnallinen ja psykologinen merkitys olisi otettava myös huomioon. Lisäksi monissa maissa palkkoilla on erittäin suuri merkitys sosiaaliturvajärjestelmien, erityisesti eläkejärjestelmien, rahoittamisessa ja kehittämisessä.

Vaikka rahoitusjärjestelmä onkin tämänhetkisen kriisin taustalla, olennaisempi selitys liittyy siihen, että kasvun tuloksia jaettiin epäoikeudenmukaisesti ja tehottomasti jo ennen kriisin puhkeamista. Useimmissa maissa **palkat nousivat talouskriisiä edeltävien kahden vuosikymmenen aikana vähemmän kuin tuottavuuden kasvu olisi sallinut**. Tästä syystä palkkojen osuus tuotetusta vauraudesta (prosentteissa bruttokansantuotteesta) laski useimmissa maissa, kun taas samaan aikaan bruttotuoton osuus kasvoi. Monissa maissa maltillinen palkkakehitys merkitsi sitä, että pienipalkkaisten työntekijöiden ja heidän perheidensä reaalitytulot polkivat paikoillaan. Maltillinen palkkakehitys johti yksityisen velan paisumiseen tietyissä kehittyneissä talouksissa (Yhdysvallat, Yhdistynyt kuningaskunta, Espanja, Irlanti jne.).

Kriisin alusta alkaen reaalitypalkkojen jatkuva heikkeneminen on herättänyt vakavia kysymyksiä, sillä palkkadeflaatio heikentää kansallisten talouksien tarvitsemaa kysyntää ja murentaa luottamusta.

Palkkoihin kohdistuva paine on varsinkin viimeisimmän jakson aikana ollut niin voimakasta, että joissakin maissa vaikuttaa siltä kuin palkansaajia vaadittaisiin kriisin maksumiehiksi, vaikka he eivät olekaan sitä aiheuttaneet.

Monissa maissa julkisen sektorin palkansaajista on tullut hallitusten suosima väline julkisen alijäämän vähentämiseksi mutta lisäksi heitä ”käytetään esimerkiksi” yksityiselle sektorille.

Tarkemmin sanottuna monissa maissa (Irlanti, Kreikka, Portugali, Espanja, Italia, Latvia, Unkari, Romania jne.) **julkisella sektorilla** tehdyt **nimellispalkkojen leikkaukset** ovat aiheuttaneet hyvin voimakkaita paineita yksityisen sektorin palkkoihin, kun taas toisissa Euroopan maissa **julkisen sektorin nimellispalkkojen jäädyttämisen seurauksena** reaalitypalkat ovat laskeneet, kun otetaan huomioon inflaatio.

Maasta riippuen **yksityissektorilla** yritykset reagoivat aluksi liiketoimintansa heikkenemiseen siten, että palkkakuluja mukautettiin kiinnittämällä huomiota palkkojen muuttuvaan osaan (ylityökorvaukset, lisäpalkkiot jne.), työtuntien määrään tai tilapäisten ja pysyvien työpaikkojen määrään.

Monissa maissa yhä useammat työnantajat eivät pyri pelkästään maltilliseen

palkkakehitykseen, vaan kannattavat nimellispalkkojen yleistä jäädyttämistä tai jopa niiden alentamista yritystasolla käytävien uusien palkkaneuvottelujen pohjalta.

Nykyisten säästöpolitiikkojen yhteydessä kaikkialla Euroopassa on kohdistettu voimakkaita paineita palkkoihin ja työehtoneuvotteluihin – joko suoraan palkkoihin tai palkanmuodostusmekanismien ja menettelyjen uudistusten kautta. Tarkoituksena on erityisesti ollut työehtoneuvottelujen hajauttaminen. Samaan aikaan työntajien sosiaaliturvamaksuja on vähennetty ja yritysverotusta on leikattu. Tämä koskee erityisesti niitä maita, joissa pannaan täytäntöön sopeutusohjelmia troikan tai IMF:n valvonnassa.

Joissakin vaikeuksissa olevissa maissa komissio, IMF ja EKP puuttuvat tilanteeseen suoraan ja kehottavat (tai vaativat) jäädyttämään tai leikkaamaan palkkoja (julkinen sektori, vähimmäispalkat) sekä toteuttamaan uudistuksia, jotka heikentävät työehtoneuvotteluinstituutiota, vastineeksi maiden taloudellisesta ”pelastamisesta”.

Useissa Euroopan maissa valtio puuttuu palkkajärjestelyihin suoraan (julkinen sektori, vähimmäispalkat) tai epäsuoraan toteuttamalla uudistuksia, jotka koskevat työehtoneuvottelujärjestelmiä ja työehtosopimuksia, sekä edistävät työehtoneuvottelujen hajauttamista eri toimenpiteillä maasta riippuen:

- kansallisten työehtoneuvottelujen keskeyttäminen/lakkauttaminen
- mahdollisuuden takaaminen yrityksille alakohtaisten työehtosopimusten kiertämiseen
- yritysten työehtosopimusten ylivalta (ensisijaisuus) suhteessa muihin työehtosopimuksiin ja työntekijälle suotuisinta sopimusta koskevan periaatteen (niin sanotun edullisuusperiaatteen) soveltamisen lakkauttaminen/lopettaminen
- työehtosopimusten soveltamisalan laajentamismenettelyä koskevien sääntöjen tiukentaminen (tai jopa menettelyn lakkauttaminen sopeutusohjelman ajaksi)
- työehtosopimusten voimassaoloajan lyhentäminen (jälkivaikutus)
- edustajien valtuuttaminen allekirjoittamaan yritysten sopimukset ilman ammattiyhdistyksen panosta.

Työllisyyttä edistävän ympäristön luomista ja kilpailukyvyyn parantamista käytetään verukkeena sellaisten uudistusten toteuttamiseksi, joilla maasta riippuen vähennetään työehtoneuvottelujen kattavuutta ja työehtosopimusten laajuutta, hajautetaan neuvotteluja (erityisesti yritystasolle), heikennetään alakohtaisia neuvotteluja ja supistetaan ammattiyhdistysten merkitystä palkanmuodostusjärjestelmissä.

Ammattiyhdistyksille työehtoneuvottelujen ja työehtosopimusten vapauden puolustaminen (tai sen palauttaminen) on ehdottomasti etusijalla. Palkkojen kehityksellä on suuri merkitys vaihtoehtoista talouspolitiikkaa silmällä pitäen.

EU ja palkkapolitiikka

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 153 artiklan 5 kohdan mukaan EU:lla ei ole minkäänlaista sääntelyvaltaa palkkapolitiikan alalla.

Euro Plus sopimuksella (2011) on mittavia vaikutuksia erityisesti palkkoihin, sillä siinä esitetään **jäsenvaltioille seuraaviin aiheisiin liittyviä suosituksia:**

- yksikkötyökustannusten vertailu
- indeksiin sidotun palkan ja keskitettyjen työehtoneuvottelujen vastustus
- palkkojen sitominen tuottavuuteen (mutta ei inflaatioon)
- julkisen sektorin palkkojen alentamispaineet.

Uuden ohjausjärjestelmän puitteissa on otettu käyttöön palkkojen kansallista kehitystä, työvoimakustannuksia ja työehtoneuvottelujärjestelmää koskeva eurooppalainen seuranta.

Jäsenvaltioille esitetään palkkasuosituksia EU:n talouden ohjausjakson yhteydessä. Suositukset koskevat tapauksen mukaan maltillista palkkakehitystä, vähimmäispalkkaa, työehtoneuvottelujen hajauttamista tai indeksiin sidotun palkan uudistamista tai lakkauttamista.

Troikan tai IMF:n valvomia sopeutusohjelmia noudattavissa maissa vaatimukset ovat huomattavasti suurempia (kuten edellä käy ilmi).

Helmikuussa 2013 Eurooppa-neuvosto totesi vuoden 2013 kasvuselvitystä koskevissa päätelmissään seuraavaa:

“Samalla kun kunnioitetaan työmarkkinaosapuolten roolia ja kansallisia palkanmuodostusjärjestelmiä, **on seurattava palkanmuodostuskehityksiä ja tarvittaessa uudistettava niitä sen varmistamiseksi, että ne vastaavat tuottavuuden kehitystä ja edistävät kilpailukyvyn turvaamista, ja olisi tarkasteltava uudelleen indeksointimekanismeja. Vähimmäispalkkatasoissa olisi varmistettava asianmukainen tasapaino työpaikkojen luomisen ja riittävien tulojen välillä.**”

Kansalliset ammattiyhdistyskouluttajat laativat analyysin maasi palkkakehityksestä (julkisella ja yksityisellä sektorilla) kriisin alkamisesta lähtien seuraavien tietojen pohjalta:

Kansallinen analyysi Palkkakehitys ja palkkaneuvottelujen haasteet

Julkisen sektorin palkkojen tärkeimmät kehitysaskeleet kriisistä alkane – keskeiset erityispiirteet ja suuntaukset (maltillinen palkkakehitys, palkkojen jäädyttäminen, palkkaleikkaukset jne.)

Yksityisen sektorin palkkojen tärkeimmät kehitysaskeleet kriisistä alkane – keskeiset erityispiirteet ja suuntaukset (maltillinen palkkakehitys, palkkojen jäädyttäminen, palkkaleikkaukset jne.)

(Ks. liite 3 ”Talouskriisi ja palkat”)

Euroopan toimielinten roolista palkkapolitiikassa esitetäänkaksi esimerkkiä vauhdittamaan keskustelua osallistujien kanssa:

Esemppi:

Eurooppa-neuvoston päätelmät vuoden 2013 kasvuselvityksestä

Helmikuussa 2013 Eurooppa-neuvosto totesi vuoden 2013 kasvuselvitystä koskevissa päätelmissään seuraavaa:

“Samalla kun kunnioitetaan työmarkkinaosapuolten roolia ja kansallisia palkanmuodostusjärjestelmiä, **on seurattava palkanmuodostuskehityksiä ja tarvittaessa uudistettava niitä sen varmistamiseksi, että ne vastaavat tuottavuuden kehitystä ja edistävät kilpailukyvyn turvaamista, ja olisi tarkasteltava uudelleen indeksointimekanismeja. Vähimmäispalkkatasoissa olisi varmistettava asianmukainen tasapaino työpaikkojen luomisen ja riittävien tulojen välillä.**”

Eurooppa-neuvoston 8. marraskuuta 2011 tekemä päätös:

“Kreikan on viipymättä hyväksyttävä ja toteutettava seuraavat toimenpiteet:

Työmarkkinaosapuolten kanssa käydyn vuoropuhelun perusteella ja ottaen huomioon työpaikkojen luomista ja säilyttämistä sekä yritysten kilpailukyvyn parantamista koskeva tavoite sen on hyväksyttävä lisätoimenpiteitä palkkojen mukauttamiseksi taloudelliseen tilanteeseen. Erityisesti sen on lakkautettava ammatti- ja toimialakohtaisten sopimusten

ulottaminen ulkopuolisiin ja ns. edullisuusperiaatteen* soveltaminen keskipitkän aikavälin finanssipoliittisen strategian soveltamisaikana siten, että yrityskohtaiset sopimukset tulevat vallitseviksi toimiala- ja ammattikohtaisiin sopimuksiin verrattuna; yrityskohtaisten työehtosopimusten allekirjoittajina voivat olla joko ammattiyhdistykset tai, jollei liittoa ole olemassa yritysten tasolla, yritysneuvostot taikka muut työntekijöiden edustajat yritysten koosta riippumatta.”

* “**edullisuusperiaate**” = **työntekijälle suotuisimman sopimuksen soveltaminen**

Metodologinen neuvonta ja ohjaus

Kysymyksiä ja vastauksia

- Mikä on palkkojen merkitys sosiaaliturvajärjestelmien ja erityisesti eläkejärjestelmien rahoituksessa ja kehittämisessä?
- Mitä keinoja mielestäsi hallitukset suosivat julkisen alijäämän vähentämiseksi? Onko äkillinen mukautus tehokasta?

–

Keskustelu

- Vertaa palkkakehitystä kriisin alkamisesta lähtien ja nimeä kehityksen keskeiset ominaispiirteet ja suuntaukset: julkinen ja yksityinen sektori, maltillinen palkkakehitys, palkkojen jäädyttäminen, palkkaleikkaukset jne. (taulukko kansallisesta tilanteesta).
- Aiheuttiko palkkojen nousi kriisiin? Auttaako palkkojen alentaminen selviytymään kriisistä?
- Mitkä ovat ammattiyhdistysten tärkeimmät tämänhetkiset ongelmat (mukaan lukien mobilisointiongelmat) palkkaneuvottelujen eri tasoilla (esim. kansallisella, alakohtaisella tai yrityskohtaisella tasolla) ja miten ammattiyhdistykset yrittävät ratkaista näitä ongelmia?
- Mitä strategioita ammattiyhdistyksillä on käytössään ja millä tavoin ne tekevät yhteistyötä alueellisella ja/tai kansainvälisellä tasolla estääkseen palkkadumppauksen kehittymisen?

–

Korostettavat näkökohdat:

- päätelmät palkkapolitiikkojen seurauksista työntekijöiden ja ammattiyhdistysten kannalta
- kansallisen ja eurooppalaisen tason vastaavuussuhde.

–

Huomautuksia:

- palkansaajia vaaditaan maksumiehiksi kriisissä, jota he eivät ole aiheuttaneet.

Osallistujille jaettava koulutusmateriaali

- esitys painettuna tai sähköisessä muodossa (mikäli kyseessä on PowerPoint-esitys) sekä muita tietolähteitä osallistujien pyynnöstä.

5. Säästöpolitiikat: ammattiyhdistysten vastaukset kansallisessa mittakaavassa

Koulutusjakso

Koulutusjakso 5

Jakson koulutustavoite	Analysoidaan ammattiyhdistysten säästöpolitiikan ja työsuhteiden voimakkaiden muutosten vastaisia kansallisia toimia.
Koulutuksen osatavoitteet	<ul style="list-style-type: none">– Lisätään osallistujien tietoisuutta säästöpolitiikkaa ja työsuhteiden voimakkaita muutoksia torjuvien ammattiyhdistystoimien merkityksestä.– Nimetään ammattiyhdistysten tärkeimmät toimet järjestötasolla ja kansallisella tasolla.
Koulutustoimet	LISÄTÄÄN OSALLISTUJIEN TIETOISUUTTA edellistä päivää koskevan yhteenvedon pohjalta LISÄTÄÄN OSALLISTUJIEN TIETOISUUTTA ryhmätyön avulla TEOREETTINEN OSA, esitys SOVELTAMINEN keskustelun avulla
Menetelmät ja tekniikat	Ehdotamme seuraavia: AKTIIVINEN MENETELMÄ tietoisuuden lisäämiseen (yhteenvedo edellisestä päivästä) AKTIIVINEN MENETELMÄ tietoisuuden lisäämiseen (työryhmät) VAHVISTAVA MENETELMÄ teoreettista osaa varten, esitys AKTIIVINEN MENETELMÄ soveltamiseen (keskustelu)
Resurssit	Asiantuntija Koulutuspaketti Power Point -esitys /fläppitaulu Osallistujien kokemukset Toimintatiedote TT3 Liitteenä oleva taulukko
Aika	1 ora e mezza

Tietoa aiheesta

Kriisin – ja siten myös säästöpolitiikan – vaikutukset vaihtelevat voimakkuudeltaan eri Euroopan maissa. Maiden väliset erot heijastuvat mielenosoitusten, järjestettyjen kampanjoiden ja lakkojen määrään.

Ammattiyhdistysten liikehdintä oli esimerkiksi erityisen voimakasta vuoden 2011 lopulla kaikkialla Euroopassa.

- 26. marraskuuta 2011, Irlanti: säästöpolitiikan vastainen toiminta / työllisyyttä edistävä toiminta
- 1. joulukuuta 2011, Kreikka: säästöpolitiikan vastainen yleislakko
- 2. joulukuuta 2011, Belgia: säästöpolitiikan vastainen mielenosoitus
- 10. joulukuuta 2011, Liettua: säästöpolitiikan vastainen toimintapäivä
- 12. joulukuuta 2011, Italia: säästöpolitiikan vastainen kolmituntinen lakko
- 13. joulukuuta 2011, Ranska: säästöpolitiikan vastainen toimintapäivä
- 15. joulukuuta 2011, Kypros: kolmituntinen työnseisaus. ”Ei säästötoimille: me taistelemme ammattiyhdistysoikeuksien ja työehtoneuvottelujen puolesta.”

Joitakin esimerkkejä Euroopassa hiljattain järjestetyistä säästöpolitiikan vastaisista ammattiyhdistystoimista:

- **Portugali:** 27. kesäkuuta 2013. Säästöpolitiikan vastainen yleislakko
UGT Portugali: <http://www.ugt.pt/site/index.php?op...>
CGTP-IN: <http://grevegeral.net/>
- **KREIKKA:** 16. heinäkuuta 2013. Siviilihallinnon uudelleenjärjestelyä vastustava yleislakko. Lakon iskulause: ”Me emme ole numeroita, me olemme työntekijöitä.”
- **EUROOPPA:** 19. kesäkuuta 2013. Eurooppalainen toimintapäivä: Ei säästöpolitiikalle, kyllä oikeudenmukaiselle verotukselle! Toimintaa järjestettiin useissa Euroopan maissa, erityisesti Belgiassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Saksassa, Kyproksessa (tunnin pituinen työnseisaus), Ranskassa ja Alankomaissa.

<http://europeansforfinancialreform.org/fr/news/19-juin-journ-e-d-action-europ-enne-non-l-aust-rit-oui-la-justice-fiscale>

Kansalliset ammattiyhdistyskouluttajat esittelevät kansallisella tasolla järjestettyä säästöpolitiikan vastaista toimintaa.

Metodologinen neuvonta ja ohjaus

Yhteenveto edellisestä päivästä

- Edellisen päivän aikana esitettyjä ideoita koskeva selvitys, jossa korostetaan yhteistilaisuuden esityksissä ja keskusteluissa esiin tuotuja tärkeimpiä näkökohtia.

Työryhmät

- Toiminta ryhmissä: keskustellaan ammattiyhdistysten kansallisella tasolla toteuttamista toimista säästöpolitiikan ja työsuhteiden voimakkaiden muutosten vastustamiseksi, analysoidaan niitä ja korostetaan saavutettuja tuloksia.
- Kunkin työryhmän puheenjohtaja esittää työn tulokset yhteistilaisuudessa. Esityksissä on otettava huomioon palautteille varattu aika.

Keskustelu

- Mitä hyötyä ja haittaa oli eri toimista (esimerkiksi kansalaisten reaktiot) paikallisen ammattiyhdistyskulttuurin perusteella?
- Mitä tiedät esimerkeistä Euroopassa?

Korostettavat näkökohdat:

- kansallisen säästöpolitiikan vastainen ammattiyhdistystoiminta, kampanjat ja mielenosoitukset
- ammattiyhdistysten ja työmarkkinaosapuolten kannat.

Huomautuksia:

- ammattiyhdistysten toimien tehokkuus kansallisessa mittakaavassa
- ammattiyhdistysten toimien erityisluonne eri puolilla Eurooppaa.

Osallistujille jaettava koulutusmateriaali

- esitys painettuna tai sähköisessä muodossa (mikäli kyseessä on Power Point esitys) sekä muita tietolähteitä osallistujien pyynnöstä
- toimintatiedote ja liitteenä oleva taulukko

3

TEHTÄVÄLOMAKE

SÄÄSTÖPOLITIIKAT: AMMATTIYHDISTYSTEN KANSALLINEN TOIMINTA

Tavoitteet:

Analysoidaan ammattiyhdistysten kansallisia toimia säästöpolitiikan ja työsuhteiden voimakkaiden muutosten vastustamiseksi.

Tehtävä:

Keskustele ryhmässäsi ammattiyhdistysten järjestötasolla ja kansallisella tasolla toteuttamia säästöpolitiikan ja työsuhteiden voimakkaiden muutosten vastaisia toimia ja analysoi niitä sekä mainitse, liittykö kyseisiin toimiin ja toimenpiteisiin eurooppalainen ulottuvuus.

Raportti:

Nimetään puheenjohtaja, joka esittää työryhmän raportin yhteistilaisuuden aikana.

Tässä yhteydessä voidaan käyttää liitteenä olevaa taulukkoa.

Aika:

30 minuuttia ryhmätyötä varten

3 minuuttia ryhmän palautetta varten

Lähteet:

henkilökohtaiset kokemukset

eurooppalaiset keskustelut ja yhteinen ammattiyhdistystoiminta toimintatiedote

liitteenä oleva taulukko

Ammattiyhdistysten (järjestetty) toiminta säästöpolitiikan ja työsuhteiden voimakkaiden muutosten vastustamiseksi järjestötasolla ja kansallisella tasolla

Kansallisten ammattiyhdistysten toimet

Saavutetut tulokset (myönteiset ja kielteiset)

Eurooppalainen ulottuvuus

		KYLLÄ	EI

6. Säästöpolitiikat: eurooppalainen toiminta

Koulutusjakso

Koulutusjakso 6

Jakson koulutustavoite	Esitetään yhteenveto Euroopan ammattiyhdistysliikkeen säästöpolitiikkaa koskevista keskusteluista sekä vaihtoehtoisista kansallisista ja eurooppalaisista ratkaisutavoista.
Koulutuksen osatavoitteet	Tutustutaan EAY:n esittämiin ratkaisuihin (Euroopan sosiaalisen sopimuksen pohjalta). Yhdistetään toisiinsa säästöpolitiikan ongelmat ja EAY:n esittämät ratkaisut.
Koulustoimet	LISÄTÄÄN OSALLISTUJIEN TIETOISUUTTA kysymysten ja vastausten pohjalta TEOREETTINEN OSA, asiantuntijan esitys SOVELTAMINEN ryhmätyön avulla Ehdotamme seuraavia:
Menetelmät ja tekniikat	INTERAKTIIVINEN MENETELMÄ tietoisuuden lisäämiseen (kysymykset ja vastaukset) VAHVISTAVA MENETELMÄ teoreettista osaa varten, esitys AKTIIVINEN MENETELMÄ soveltamiseen (ryhmätyöt)
Resurssit	Asiantuntija Koulutuspaketti Power Point -esitys/ fläppitaulu Osallistujien kokemukset Toimintatiedote
Aika	3 h tai 3 1/2 h

Tietoa aiheesta

EAY:n toimet

Vuonna 1973 perustettuun Euroopan ammatilliseen yhteisjärjestöön (EAY) kuuluu nykyään 85 ammattiyhdistystä 36:sta Euroopan maasta sekä kymmenen eurooppalaista ammattiliittoa, ja se edustaa 100 miljoonaa työntekijää. EAY on ainut Euroopan unionin tunnustama eurooppalainen ammattiyhdistysjärjestö, ja sen vuoksi se edustaa ruumiillisen työn tekijöiden ja toimitotyöntekijöiden etuja Euroopassa.

Euroopan laajuisen kriisin yhteydessä ammattiyhdistysten on tuotava esiin myös eurooppalainen ääni. EAY sopii organisaationa parhaiten esittämään painokkaan viestin useissa Euroopan maissa toteutettavaa säästöpolitiikkaa vastaan.

EAY vastustaa säästöpolitiikkaa tiukasti monista eri syistä (ks. <http://www.etuc.org/a/7891>):

- Säästöpolitiikka jarruttaa taloutta pitkittyneen nollakasvun aikana, erityisesti jos kysyntä laskee samaan aikaan kaikissa jäsenvaltioissa. Tämä maksaa Euroopalle ainakin neljä miljoonaa työpaikkaa, joita se kipeästi tarvitsee puuttuakseen 23 miljoonan työttömän tilanteeseen.
- Säästöpolitiikka vahingoittaa myös Euroopan talouden pitkän aikavälin kasvupotentiaalia. Pysyvä työttömyys sekä epävarmat työpaikat heikentävät inhimillisen pääoman arvoa. Pitkittyneen laman vuoksi yritykset eivät ehkä uskalla investoida alueille, joilla kysyntänäkymät eivät selvästikään vaikuta vakailta. Tuottavuus ja innovaatio puolestaan kärsivät investointien vähenemisestä.
- Säästöpolitiikka uhkaa Euroopan teollisuuden rakenteita. Maanosan epäterve talous saa monikansalliset yritykset siirtämään teollisuusinvestointinsa maailman muille alueille, jotka tarjoavat dynaamisia kysyntänäkymiä.
- Säästöpolitiikka pitkittää julkisen talouden velkakriisiä. Talouslaman kielteiset vaikutukset sosiaalimenoihin ja verotuloihin mitätöivät alijäämän supistukset. Samalla kun julkinen alijäämä pysyy korkeana, taloudellinen taantuma ja deflaatio ajavat nimellistä bruttokansantuotetta alaspäin siinä määrin, että julkinen velka kasvaa edelleen suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kiteytettynä tämä tarkoittaa, että kuoppaa täytettäessä viereen kaivetaan vielä syvempi kuoppa.

EAY ja Euroopan ammattiyhdistykset eivät ainoastaan pyri osoittamaan eurooppalaisen politiikan heikkouksia, vaan ne ehdottavat myös ratkaisuja kriisiin. Seuraavassa esitetään luettelo viime vuosina esitettyihin ratkaisuihin liittyvistä lähestymistavoista:

Ateenan manifesti

EAY arvostelee esittämässään Ateenan manifestissa kriisin hallintaa Euroo-

passa ja esittää 20-kohtaisen luettelon suuntaviivoista ja toimista vuosien 2011–2014 ohjelmaansa varten. Manifesti hyväksyttiin EAY:n kongressissa Ateenassa.

Manifesti on saatavilla 15 kielellä: <http://www.etuc.org/a/4547>

Euroopan sosiaalinen sopimus

((Ks.: http://www.etuc.org/IMG/pdf/Depliant_contrat_social_FR_low.pdf)

Kesäkuussa 2012 EAY:n hallitus hyväksyi Euroopan sosiaalisen sopimuksen ja kehotti komissiota, neuvostoa, Euroopan parlamenttia ja valtioiden ja hallitusten päämiehiä käynnistämään keskustelun sosiaalisesta sopimuksesta, jonka tarkoituksena on tehdä kasvusta, työpaikoista ja sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta eurooppalaisen toimintasuunnitelman perusta. Euroopan sosiaalista sopimusta koskeva EAY:n ehdotus kattaa seuraavat tekijät:

- työehtoneuvottelut ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu
- kestävä kasvua ja työpaikkoja edistävä talouden ohjausjärjestelmä
- taloudellinen ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus. .

Euroopan sosiaalinen sopimus on asiakirja, jossa esitetään yhteenveto hankkeista ja ongelmista Euroopassa sekä kartoitetaan ratkaisuja koskevia lähestymistapoja.

Lakiasiantuntijoiden manifesti sosiaalisten oikeuksien kunnioittamisesta EU:ssa

Monista eri puolilla Eurooppaa hyväksytyistä säästötoimenpiteistä on syytä todeta, että troikka (Euroopan keskuspankki, Euroopan komissio ja IMF) vaatii tiettyjä maita vähentämään huomattavasti – jopa jyrkästi – työmarkkinoiden, työehtoneuvottelujen ja palkanmuodostusjärjestelmien sääntelyä, mikä johtaa ammattiyhdistysten heikentymiseen, palkkojen laskuun, epävarmojen työpaikkojen lisääntymiseen, turvattomuuteen, korkeaan työttömyyteen, köyhyyden lisääntymiseen ja yhteiskunnalliseen levottomuuteen.

Yli 590 työ- ja sosiaalilainsäädäntöön erikoistunutta lakiasiantuntijaa eri puolilta Eurooppaa allekirjoitti manifestin tammikuussa 2013 ja kehotti Euroopan unionia kunnioittamaan ja edistämään sosiaalisia perusoikeuksia kriisiin liittyvissä toimenpiteissä.

Manifestia koskevaa lisätietoa ja video on saatavilla seuraavassa Internet-osoitteessa:

<http://www.etui.org/fr/Reseaux/Reseau-d-experts-en-droits-syndicaux-transnationaux-TTUR>

Marshall-suunnitelma Eurooppaa varten

Joulukuussa 2012 DGB (Saksan ammattiyhdistysten keskusliitto) ehdotti kriisin ratkaisemiseksi uutta lähestymistapaa, niin sanottua Euroopan Marshall-suunnitelmaa.

Suunnitelman tarkoituksena on kannustaa kehitystä, investointeja ja talouden elpymistä Euroopassa. Suunnitelmassa panostetaan Euroopan tulevaisuuteen tekemällä investointeja uusiutuviin energialähteisiin, kestävään teollisuuteen ja palveluihin, koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen, uudenaikaisiin liikenneinfrastruktuureihin, hallinnonin tehostamiseen jne. DGB:n suunnitelmassa uskotaan Euroopan tulevaisuuteen mutta ainoastaan, jos investoinnit aloitetaan jo nyt. Kymmenvuotinen suunnitelma mahdollistaa 260 miljardin euron investoinnit vuotta kohden. Suunnitelman rahoittamiseksi DGB ehdottaa erityisesti, että otetaan käyttöön kaikkia finanssitransaktioita koskeva 0,1 prosentin vero EU:n 27 jäsenvaltiossa.

Marshall-suunnitelmasta on saatavilla tietoa useilla kielillä (DE, EN, FR, PO, CZ, IT, ES) Internet-osoitteessa

<http://www.dgb.de/themen/++co++985b632e-407e-11e2-b652-00188b4dc422>

Uusi tie Euroopalle

Tämä täysin uusi EAY:n suunnitelma julkistettiin 7. marraskuuta 2013, ja sitä täydennetään kaikissa EU:n maissa tulevina kuukausina järjestettävällä kampanjalla.

Kyseessä on kestävää kasvua ja laadukkaita työpaikkoja edistävä suunnitelma, jonka tavoitteena on hyvinvoiva ja demokraattinen Eurooppa. Siihen sisältyy mittava investointisuunnitelma, jonka arvo on 2 prosenttia EU:n maiden bruttokansantuotteesta kymmenen vuoden aikana. Suunnitelma koskee investointeja tulevaisuuden aloihin, kuten energiantuotantoon, jolla voidaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, sekä investointeja teollisuuteen ja kestäviin palveluihin, koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen jne.

Tällä tavoin perustettaisiin pitkällä aikavälillä noin 11 miljoonaa uutta työpaikkaa. Suunnitelman rahoittamiseksi EAY ehdottaa kertaluonteista varallisuusveroa. Finanssitransaktioverosta saatavilla tuloilla voitaisiin myös osittain rahoittaa tätä suunnitelmaa.

<http://www.etuc.org/a/11720> (FR/EN)

Tämän asiakirjan lisäksi EAY esittää kantansa lukuisista kriisiin liittyvistä aiheista. Luettelo EAY:n hyväksymistä päätelmistä on saatavilla sen verkkosivustossa: <http://www.etuc.org>Numerosi

Monilla ammattiyhdistyksillä on nykyisin toimisto Brysselissä. Myös ne työskentelevät työntekijöiden oikeuksien puolustamiseksi.

Joitakin esimerkkejä:

ÖGB:<http://www.oegb-eu.at>

CISL: <http://www.iscos.cisl.it/bruxelles.asp>

DGB: <http://www.dgb.de/uber-uns/dgb-heute/dgb-fachabteilung/++co++24342bee-1236-11df-40df-00093d10fae2>

Eurooppalaisten ratkaisujen vaihtoehtoiset lähestymistavat

Eurooppalainen kansalaisaloite

Osallistavaa demokratiaa on kehitetty Lissabonin sopimuksesta alkaen erityisesti eurooppalaisen kansalaisaloitteen ansiosta. Tämän välineen avulla Euroopan kansalaiset voivat kerätä allekirjoituksia ja siten ilmaista ajatuksiaan Euroopan politiikasta, tyytymättömyyttään siihen jne. Jotta eurooppalainen kansalaisaloite voisi menestyä, siihen on saatava ainakin miljoona allekirjoitusta vähintään seitsemästä EU:n jäsenvaltiosta (järjestäjänä toimivalla toimikunnalla on yksi vuosi aikaa kerätä tarvittavat allekirjoitukset siitä päivästä alkaen, jona komissio on vahvistanut ehdotuksen). Mutta mitä tapahtuu sen jälkeen, kun tarvittavat allekirjoitukset on kerätty?

Eurooppalainen kansalaisaloite toimitetaan Euroopan komissiolle, jolla on kolme kuukautta aikaa tutkia aloitetta. Aloite voi johtaa uusiin lakeihin, mutta mikään ei velvoita komissiota toimimaan esitetyn kansalaisaloitteen mukaisesti. Sen vuoksi on erittäin tärkeää jatkaa kampanjaa vielä sen jälkeen, kun allekirjoituksia on kerätty miljoona. Euroopan komission on vaikea olla ottamatta huomioon kansalaisaloitetta, jonka allekirjoittajina on useita miljoonia kansalaisia.

Esimerkki:

Right2water on Euroopan julkisten alojen ammattiliittojen federaation (EPSU) käynnistämä eurooppalainen kansalaisaloite. EPSU edustaa 275 ammattiyhdistystä ja yli 8 miljoonaa työntekijää kaikilta Euroopan julkisilta aloilta. EPSU on onnistunut saamaan aloitteen tueksi muita järjestöjä, kuten Euroopan köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen verkoston (EAPN), eurooppalaisen terveysalan etujärjestön (EPHA), Euroopan ympäristötoimiston (EEB), Women in Europe for a Common Future järjestön (WECF) ja Public Services International järjestön (PSI), joka on EPSUa vastaava järjestö kansainvälisellä tasolla.

Allekirjoituksia oli 10. helmikuuta 2013 mennessä kerätty jo miljoona. Lopulta allekirjoituksia kerättiin lähes 1,9 miljoonaa (jotka on vielä vahvistettava). Sen jälkeen eurooppalainen kansalaisaloite voidaan virallisesti jättää. Tämän on tarkoitus tapahtua kansainvälisenä ihmisoikeuspäivänä 10. joulukuuta 2013.

Työ ei ole päättynyt, sillä Euroopan parlamenttia, Euroopan komissiota ja Euroopan unionin neuvostoa on jatkossakin painostettava. Kuulemistilaisuus järjestetään Euroopan parlamentissa vuoden 2014 tammikuussa tai helmikuussa.

Ensimmäinen menestys saavutettiin ennen allekirjoitusten keruun päättymistä!

Komission sisämarkkinoista ja palveluista vastaava jäsen Michel Barnier ilmoitti 24. kesäkuuta 2013, että vesipalvelut jätetään käyttöoikeussopimuksia koskevan direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. ”Velvollisuutemme on ottaa huomioon niin monien kansalaisten ilmaisema huoli. Komissio on pannut ne merkille, ja toivon, että kansalaiset ovat vakuuttuneita”, hän totesi.

(http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/barnier/headlines/speeches/2013/06/20130621_en.htm).

Right2water-kansalaisaloite ei liity rahoituskriisiin eikä säästöpolitiikan vastaiseen toimintaan. Monet tekijät voivat selittää sitä, minkä vuoksi tällä alalla ei ole vielä tähän mennessä toteutettu eurooppalaista kansalaisaloitetta. Yksi niistä on hyvin todennäköisesti se, että Right2water-kampanja koskee hyvin konkreettista asiaa eli vettä.

Eurooppalaisten kansalaisaloitteiden lisäksi on olemassa muita Euroopan laajuisia ammattiyhdistyskampanjoita, joita voidaan esitellä toiminnan jälkeen. Eurooppalaista kansalaisaloitetta koskeva menettely on pitkä ja siihen liittyy monia edellytyksiä (ks.: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/how-it-works/verification?lg=fr>). Sen vuoksi toisinaan on hyödyllistä järjestää kampanja, joka ei liity eurooppalaisen kansalaisaloitteen kehukseen.

Muita rahoitusta ja velkaa koskevia aloitteita:

- *Finanssitransaktioveroa koskeva Financial transaction tax now – aloite* (! (<http://www.financialtransactiontax.eu/fr/>))Saloitetta tukevat muun muassa EAY, CGIL, ÖGB, DGB, CSEE, ESESP ja TUC. Kampanjassa pyritään painostamaan EU:n jäsenvaltioita ottamaan käyttöön finanssitransaktioveron. Tämä kampanja ei ole enää ajankohtainen (päätyi 23. maaliskuuta 2012), eikä se saavuttanut samanlaista suosiota kuin Right2water-kansalaisaloite.
- *Finanssialan uudistusta ajava Europeans for financial reform – aloite* (<http://europeansforfinancialreform.org/fr/partenaires>) Tämä kampanja on parhaillaan käynnissä, ja sen tukijoita ovat EAY, UNI Global Union, IG Metall, UITA, DGB, FGTB, ÖGB, Unite, TUC, EPSU ja ETUCE. Kampanjassa kannatetaan myös finanssitransaktioveron käyttöönottoa, mutta sillä on myös muita tavoitteita. Kampanjassa käsitellään myös markkinoiden sääntelyä, luokituslaitosten uudistusta jne. Siinä kehoitetaan kaikkia kansalaisia tukemaan muutosta ja tällä tavoin osallistumaan aktiivisesti kampanjaan kolmella tavalla: Internet-kampanjassa, kadulla toteutettavassa toiminnassa ja järjestämällä konferensseja.
- *Kolmannen maailman velan mitätöintiä ajava komitea*
Kyseessä on kansainvälinen verkosto, joka koostuu paikallisista

komiteoista ja jäsenistä Euroopassa, Afrikassa, Latinalaisessa Amerikassa ja Aasiassa ja joka pyrkii velan mitätöintiin ja rakennesopeutuspolitiikan hylkäämiseen. Tietoa on saatavilla neljällä kielellä (EN, FR, ES ja PT) seuraavassa sivustossa: <http://cadtm.org>. Verkkosivustossa on myös velkaongelmaan liittyvä pieni sanasto kyseisillä neljälle kielellä <http://cadtm.org/Glossaire#n>

Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentti on kansan ääni. Euroopan parlamentissa on 766 jäsentä (751 seuraavista vuonna 2014 järjestettävistä Euroopan parlamentin vaaleista alkaen), ja he edustavat Euroopan unionin 28 jäsenvaltiota. Jäsenet eivät järjestäydy maittain vaan poliittisten ryhmien mukaisesti. Tällä hetkellä poliittisia ryhmiä on seitsemän, ja niiden lisäksi on sitoutumattomien jäsenten ryhmä. Toisin kuin useimmissa kansallisissa parlamenteissa, Euroopan parlamentin jäsenet voivat äänestää vapaasti eivätkä ole sidottuja poliittisen ryhmänsä päätöksiin. Tästä syystä Euroopan parlamentin jäsen saattaa äänestää poliittista ryhmäänsä vastaan.

Euroopan parlamentin ongelmana on parlamenttivaaleissa äänestämättä jättävien määrä, joka kasvaa kerta kerralta. Vuonna 1979 äänestämättä jättäneitä oli 37 prosenttia. Viime vaaleissa vuonna 2004 jopa 54,3 prosenttia eurooppalaisista ei jättänyt äänestyslippuaan. Euroopan parlamentin asemaa vahvistaneesta Lissabonin sopimuksesta huolimatta ei vaikuta siltä, että tämä suuntaus paranisi tulevissa Euroopan parlamentin vaaleissa vuonna 2014.

Kuitenkin Euroopan parlamentin jäsenet voivat olla tärkeitä sidosryhmiä ammattiyhdistysliikkeelle. Konservatiivisesta ja liberaalisesta enemmistöstä huolimatta ammattiyhdistysliikkeen ideat etenevät. Kuitenkin toisenlainen, työntekijöitä lähempänä oleva, enemmistö tukisi työtä, jota ammattiyhdistykset tekevät Brysselissä työntekijöiden oikeuksien puolustamiseksi ja työmarkkinoiden liberalisoinnin ja sääntelyn purkamisen vastustamiseksi.

Lisäksi Euroopan parlamentti on useita kertoja arvostellut Euroopan unionin maiden hallitusten säästöpolitiikkaa siitä, että se menee liian pitkälle.

Esimerkki Euroopan parlamentin työskentelytavasta:

Voit analysoida, kuka äänesti tietyn asiakirjan puolesta tai sitä vastaan.

Seuraavasta verkkosivustosta voi olla hyötyä: <http://www.votewatch.eu> (ainoastaan englannin kielellä).

EAY on julkaissut vuonna 2014 järjestettäviä Euroopan parlamentin vaaleja varten manifestin, joka esitetään vuoden 2013 joulukuun alussa.

Euroopan tason päätöksentekomenettelyyn vaikuttavien välineiden ja resurssien osalta, katso seuraava luettelo::

-
- Miten seurata EU:n päätöksentekomenettelyä ja miten vaikuttaa siihen ammattiyhdistysnäkökulmasta? (FR/EN)
(<http://www.etui.org/fr/Publications2/Guides/Comment-suivre-et-influencer-le-processus-de-prise-de-decision-de-l-UE-d-un-point-de-vue-sindacale>)

Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunta teki hiljattain (maaliskuussa 2013) aloitteen tutkimuksen suorittamiseksi troikan tehtävistä ja toiminnasta, ja se esittää piakkoin raportin uudistusten vaikutuksista kriisistä kärsivissä maissa sekä troikan kansainvälisestä toiminnasta. Tilannetta kannattaa seurata, <http://www.europarl.europa.eu/news/fr/news-room/content/20131104IPR23615/html/Les-d%C3%A9put%C3%A9s-critiquent-la-gestion-de-la-crise-par-la-Tro%C3%AFka>

Metodologinen neuvonta ja ohjaus

Kysymyksiä ja vastauksia

- Tiedätkö, mikä on Euroopan sosiaalinen sopimus? Ateenan manifesti? DGB:n (Saksan ammattiyhdistysten keskusliiton) Marshall-suunnitelma? Uusi tie Euroopalle?
- Tunnetko ammattiyhdistysten toimistoja Brysselissä?
- Mikä on eurooppalainen kansalaisaloite? Mitä edellytyksiä eurooppalaisen kansalaisaloitteen on täytettävä, jotta Euroopan komissio hyväksyisi sen?
- Kuka tuntee Right2water-aloitteen? Kuka allekirjoitti sen? Kuka on allekirjoittanut jonkin toisen eurooppalaisen kansalaisaloitteen?

–

Työryhmä

- Toiminta ryhmissä: Tee konkreettisia ehdotuksia menetelmistä EAY:n aloitteiden toteuttamiseksi kansallisella tasolla. Minkälaisilla kansallisilla ammattiyhdistystoimilla voidaan tukea eurooppalaisen ammattiyhdistysliikkeen aloitteita?
- Kunkin työryhmän puheenjohtaja esittää työn tulokset yhteistilaisuudessa.

–

Keskustelu

- Mitä ratkaisuja EAY esittää säästöpolitiikan aiheuttamille ongelmille Euroopassa?
- Voitko esittää esimerkkejä kampanjoista, joissa useat järjestöt ovat toimineet yhdessä saman asian puolesta maassasi tai järjestössäsi?
- Miten ammattiyhdistysliike voi hyödyntää eurooppalaista kansalaisaloitetta (edut ja haitat)?

–

Korostettavat näkökohdat:

- eurooppalainen toiminta säästöpolitiikkaan vastaamiseksi
- kansallisten ammattiyhdistysjärjestön vastuu muutoksen tukemisesta
- eurooppalaisia ratkaisuja koskevat lähestymistavat: EAY:n sosiaalinen sopimus Eurooppaa varten, Ateenan manifesti, DGB:n Marshall-suunnitelma, eurooppalainen kansalaisaloite, uusi tie Euroopalle
- miten hyödyntää Euroopan parlamentin vaaleja?

Huomautuksia:

- demokratia ja eurooppalainen hanke
- eurooppalaisen ammattiyhdistysliikkeen keskustelut
- aloiteoikeus ammattiyhdistysliikkeen perusarvona.

Osallistujille jaettava koulutusmateriaali

Scheda di attività e griglia allegate

4

TEHTÄVÄLOMAKE

SÄÄSTÖPOLITIIKAT: AMMATTIYHDISTYSTEN EUROOPPALAINEN TOIMINTA – EUROOPAN SOSIAALINEN SOPIMUS

Tavoitteet

Tutustutaan Euroopan sosiaaliseen sopimukseen. Yhdistetään toisiinsa säästöpolitiikan ongelmat ja EAY:n esittämät ratkaisut.

Tehtävä

Tehtävä 1: Tutustu pienissä ryhmissä EAY:n Euroopan sosiaaliseen sopimukseen.

(http://www.etuc.org/IMG/pdf/Depliant_contrat_social_FR_low.pdf):

Tehtävä 2: Kurssin ensimmäisessä osassa tutustuttiin säästöpolitiikan aiheuttamiin ongelmiin. Laadi ensin luettelo nimetyistä ongelmista. Pyri sen jälkeen löytämään EAY:n ehdottamia ratkaisuja kyseisiin ongelmiin. Lisäsarakeessa voidaan esittää huomautuksia, kysymyksiä jne

Raportti

Nimetään puheenjohtaja, joka esittää työryhmän raportin yhteistilaisuudessa.

Tässä yhteydessä voidaan käyttää liitteenä olevaa taulukkoa

Aika

60 minuuttia ryhmätyötä varten

3 minuuttia ryhmän palautetta varten

Lähteet

- toimintatiedote
- liitteenä oleva taulukko
- EAY:n Euroopan sosiaalinen sopimus
- ensimmäisenä kurssipäivänä toteutettujen toimien tulokset.

Käytä EAY:n Euroopan sosiaalista sopimusta mahdollisten ratkaisujen löytämiseksi kriisiin.

Säästöpolitiikan aiheuttamat ongelmat

EAY:n esittämät ratkaisut

Huomautuksia

Huomautuksia

7. Kurssin arviointi

Koulutusjakso

Koulutusjakso 7

Jakson koulutustavoite	Arvioidaan kurssia tarkastelemalla tavoitteiden mahdollista saavuttamista ja osallistujien odotuksia.
Koulutuksen osatavoitteet	<ul style="list-style-type: none">– Lisätään osallistujien tietoisuutta hankkeen ”Säästötoimet, oikeudet ja demokratia – sosiaalisen sopimuksen tarve Euroopassa” vaikutuksista pitkällä aikavälillä.– Määritetään toimia, joiden avulla osallistujat voisivat levittää kurssin tuloksia.
Koulustoimet	LISÄTÄÄN OSALLISTUJIEN TIETOISUUTTA miellekartan avulla TEOREETTINEN OSA, yhteenvedo kurssin aikana esitetyistä näkökohdista SOVELTAMINEN henkilökohtaisen työskentelyn ja pyöreän pöydän keskustelun avulla
Menetelmät ja tekniikat	Ehdotamme seuraavia: AKTIIVINEN MENETELMÄ tietoisuuden lisäämiseen (miellekartta) VAHVISTAVA MENETELMÄ teoreettista osaa varten, esitys AKTIIVINEN MENETELMÄ soveltamiseen (henkilökohtainen työskentely, pyöreän pöydän keskustelu)
Resurssit	Koulutuspaketti Power Point -esitys / fläppitaulu Osallistujien kokemukset Kurssin arviointilomake
Aika	1 h

Metodologinen neuvonta ja ohjaus

Kurssin yhteenveto

- Kurssin aikana esitettyjä ideoita koskeva selvitys, jossa korostetaan yhteistilaisuuden esityksissä ja keskusteluissa esiin tuotuja tärkeitä näkökohtia.

Kurssin arviointi

- Kukin osallistuja täyttää henkilökohtaisesti kurssin arvioinnin.
- Järjestetään pyöreän pöydän keskustelu, jossa kootaan yhteen osallistujien mielipiteet kurssin alussa esitettyjen tavoitteiden ja odotusten saavuttamisesta.
- Pyydetään osallistujilta kollektiivinen ja vapaaehtoinen panos.

Korostettavat näkökohdat:

- mahdollisuus tukea EAY:n ammattiyhdistysaloitteita kansallisten järjestöjen tasolla
- aloitteen seurannan merkitys jäsenjärjestöissä
- kunkin ammattiyhdistysedustajan velvollisuus osallistua kansalliseen ja eurooppalaiseen toimintaan
- Euroopan parlamentin vaalit eurooppalaisen demokratian ja muutoksen välineenä.

Huomautuksia:

- eurooppalaisten ammattiyhdistystoimien lisääminen, jäsenten osallistuminen kansallisella tasolla
- Euroopan parlamentin vaalien merkitys.

Materiale didattico distribuito ai partecipanti

- esitys painettuna tai sähköisessä muodossa (mikäli kyseessä on Power Point esitys) sekä muita tietolähteitä osallistujien pyynnöstä
- kurssin arviointilomake.

Kurssin lopussa kouluttajat lähettävät arviointinsa asiaankuuluville järjestöille ja ETUille. Järjestöt tekevät myös oman arviointinsa kurssista.

Säästötoimet, oikeudet ja demokratia

Päivämäärä

Henkilökohtainen arviointi ja huomautuksia

Ole hyvä ja merkitse, miten tyytyväinen olet kurssiin
Mikäli tulos on heikko (0–25 %), kerro syys siihen.

	%	0	25	50	75	100
Vastasiko kurssi yleensä odotuksiasi?		☐	☐	☐	☐	☐
Määritettiinkö kurssin päämäärät ja tavoitteet selvästi?		☐	☐	☐	☐	☐
Oliko alustavaa tietoa riittävästi?		KYLLÄ/EI		viivaa yli tarpeeton vaihtoehto		
Miten arvioisit kurssin:						
a) sisältöä		☐	☐	☐	☐	☐
b) työryhmiä		☐	☐	☐	☐	☐
c) esityksiä		☐	☐	☐	☐	☐
d) yhteistilaisuuksia		☐	☐	☐	☐	☐
e) materiaalia		☐	☐	☐	☐	☐
Miten hyödyllisenä pidät kurssia?		☐	☐	☐	☐	☐
Koulutuspaikka		☐	☐	☐	☐	☐
Kurssin organisointi		☐	☐	☐	☐	☐
Haluatko esittää yleisiä huomautuksia tai ehdotuksia kurssin organisoinnista ja sisällöstä?		<input type="text"/>				

Tarkempaa tietoa **kurssin laadusta**.

Mitä mieltä olet seuraavista osatekijöistä:

a) Kouluttajien antama tuki henkilökohtaisille kokemuksillesi ja työryhmällesi.

b) Oliko eri toimintatiedotteiden tavoitteet ja tehtävät määritelty riittävän selvästi? Ilmoita jaksot, joita vastauksesi koskee

c) Saavutitko toimien tavoitteet kurssin aikana?

d) Olisiko joitakin kurssin osatekijöitä/näkökohtia mielestäsi käsiteltävä tarkemmin? (Ole hyvä ja täsmennä.)

e) Oliko kurssimateriaalia riittävästi ja oliko se selkeää?

Käytä tarvittaessa vastatessasi erillisiä lomaketta

Kiitos!

Nimi:

LIITE 2

Hyödyllisiä linkkejä

<http://www.etui.org>

<http://www.etuc.org>

<http://www.ugt.pt/site/index.php?op...>

<http://grevegeral.net/>

<http://europeansforfinancialreform.org/fr/news/19-juin-journ-e-d-action-europ-enne-non-l-aust-rit-oui-la-justice-fiscale>

http://www.etuc.org/IMG/pdf/Depliant_contrat_social_FR_low.pdf

<http://www.oegb-eu.at>

<http://www.iscos.cisl.it/bruxelles.asp>

<http://www.dgb.de/uber-uns/dgb-heute/dgb-fachabteilungen/++co++-24342bee-1236-11df-40df-00093d10fae2>

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/barnier/headlines/speeches/2013/06/20130621_en.htm

<http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/how-it-works/verification?lg=fr>

<http://www.financialtransactiontax.eu/fr/>

<http://europeansforfinancialreform.org/fr/partenaires>

<http://www.votewatch.eu>

http://www.lo.se/english/documents/union_reflections_on_the_economic_crisis

http://www.lo.se/english/documents/the_swedish_model

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/ameco/

LIITE 3

TALOUSKRIISI JA PALKAT

TOIMINTATIEDOTE

Tavoitteet

- Analysoidaan (julkisen ja yksityisen sektorin) palkkakehitystä kunkin osallistujan maassa kriisin alusta lähtien.
- Nimetään ammattiyhdistysten tärkeimmät palkkaneuvotteluihin liittyvät haasteet kriisin alusta lähtien.
- Pohditaan palkkaneuvotteluihin liittyviä ammattiyhdistysstrategioita ja yhteistyötä.

Compiti:

1. Vertaa palkkakehitystä kriisin alkamisesta lähtien ja nimeä kehityksen keskeiset ominaispiirteet ja suuntaukset: julkinen ja yksityinen sektori, maltillinen palkkakehitys, palkkojen jäädyttäminen, palkkaleikkaukset jne. (taulukko kansallisesta tilanteesta). (Täytä taulukot 1 ja 2.)
2. Mitkä ovat ammattiyhdistysten tärkeimmät tämänhetkiset ongelmat palkkaneuvottelujen eri tasoilla (kansallisella, alakohtaisella, yrityskohtaisella jne. tasolla) ja miten ammattiyhdistykset yrittävät ratkaista näitä ongelmia? (Täytä taulukot 2 ja 3.)
3. Mitä strategioita ammattiyhdistyksillä on käytössään ja millä tavoin ne tekevät palkkaneuvotteluihin ja palkkakehitykseen liittyvää yhteistyötä alueellisella ja/tai kansainvälisellä tasolla palkkadumppauksen estämiseksi? Esitä vähintään kolme konkreettista ehdotusta ammattiyhdistysten toimintaa varten. (Täytä taulukko 5.)

Risorse:

alustava työ ennen seminaaria
asiantuntijoiden esitykset.

Aika

2 h sekä ryhmätöiden jättämiseen tarvittava aika.

Kansallinen analyysi

Palkkakehitys ja palkkaneuvottelujen haasteet

<p style="text-align: center;">1</p> <p>Julkisen sektorin palkkojen tärkeimmät kehitysaskleet kriisin jälkeen – keskeiset erityispiirteet ja suuntaukset</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p>Yksityisen sektorin palkkojen tärkeimmät kehitysaskleet kriisin jälkeen – keskeiset erityispiirteet ja suuntaukset</p>
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
<p style="text-align: center;">3</p> <p>Ammattiyhdistysten tärkeimmät ongelmat tällä hetkellä palkkaneuvottelujen eri tasoilla</p>	<p style="text-align: center;">4</p> <p>... ja miten ammattiyhdistykset pyrkivät ratkaisemaan näitä ongelmia?</p>
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.

5

Mitä olisi tehtävä palkkadumppauksen estämiseksi?

Mitä strategioita ammattiyhdistyksillä on käytössään ja millä tavoin ne tekevät palkkaneuvotteluihin ja palkkakehitykseen liittyvää yhteistyötä alueellisella ja/tai kansainvälisellä tasolla? Esitä (vähintään) kolme konkreettista ehdotusta ammattiyhdistysten toimintaa varten.

1.

2.

3.

LIITE 4

EUROOPPALAINEN KANSAL AISALOITE

TOIMINTATIEDOTE RIGHT2WATER-ALOITE

Tavoitteet

Tutustutaan Euroopan tasolla käytössä olevaan osallistavan demokratian muotoon eli eurooppalaiseen kansalaisaloitteeseen.

Selvitetään, miten ammattiyhdistysliikkeessä voitaisiin hyödyntää tätä välinettä (edut ja haitat).

Tehtävä

Tutustu eurooppalaista kansalaisaloitetta koskevaan verkkosivustoon, <http://www.right2water.eu/fr> pienissä ryhmissä ja vastaa seuraaviin kysymyksiin

Eurooppalainen kansalaisaloite:

Mikä on eurooppalainen kansalaisaloite? Mitä edellytyksiä eurooppalaisen kansalaisaloitteen on täytettävä, jotta Euroopan komissio voisi hyväksyä sen?

Right2water-aloite:

Kuka tuntee tämän aloitteen? Kuka allekirjoitti sen? Kuka on allekirjoittanut jonkin muun eurooppalaisen kansalaisaloitteen?

Ketkä ovat tämän eurooppalaisen kansalaisaloitteen järjestäjiä?

Voitko esittää esimerkkejä kampanjoista, joissa useat järjestöt ovat toimineet yhdessä saman asian puolesta maassasi tai järjestössäsi?

Mitä etuja siitä on? Entä mitä haittoja? (Pohdi kysymysten ammattiyhdistysten viestien levittämisestä tiedotusvälineissä sekä sen kustannuksia.)

Kestoaika

45 minuuttia sekä työn esittäminen ryhmän muille jäsenille.

**European
Trade Union Institute**

Bd du Roi Albert II, 5
1210 Brussels
Belgium

Tel.: +32 (0)2 224 04 70
Fax: +32 (0)2 224 05 02
etui@etui.org
www.etui.org

etui.